

**Forløbsundersøgelse
af
samfundstjeneste**

**TRINE MØLLER LAGONI & BRITTA KYVSGAARD
JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSENHED
NOVEMBER 2008**

Indholdsfortegnelse

1. Sammenfatning	3
2. Undersøgelsens baggrund og formål.....	4
3. Kort om samfundstjeneste.....	5
4. Datagrundlag og metode	6
5. Oversigt over forløbet	7
6. Forløbet frem til dommen	10
6.1. Personundersøgelsen.....	10
6.2. Konklusionen på egnethedsvurderingen	11
6.2.1. Egnethed.....	11
6.2.2. Uegnethed	13
6.3. Sammenligning mellem de egnede og uegnede.....	13
7. Straffesættelse	15
7.1. Kriminalitetens art.....	16
7.2. Straffens længde.....	17
7.3. Tidligere kriminalitet	17
7.4. Forhold der influerer på sanktionsvalget	18
7.5. Antallet af samfundstjenestetimer, straffens længde og længstetiden	19
8. Afviklingen af samfundstjeneste.....	21
8.1. Personjournaler	21
8.2. Karakteristik af de samfundstjenestedømte	22
8.3. Tiden inden igangsættelse af samfundstjeneste	23
8.4. Afbrydelser og forlængelser.....	24
8.5. Skift af samfundstjenestested.....	25
8.6. Afslutning af forløb og afviklingstid	26
8.7. Pålæg.....	27
8.7.1. Overtrædelse af vilkåret om tilsyn.....	27
8.7.2. Overtrædelse af vilkåret om samfundstjeneste	29
8.8. Indberetning	30
8.9. Ny kriminalitet.....	32
9. Forhold der har betydning for problematiske og uproblematiske forløb.....	33
9.1. Profiler for særlige grupper af samfundstjenestedømte	35
9.1.1. De uegnede.....	35
9.1.2. Samfundstjenestedømte med kriminalitet inden for varsomhedsområdet	35
9.1.3. Unge mellem 15-24 år.....	36
9.1.4. Voldsdømte	36
9.1.5. Stofmisbrugere.....	36
10. Overvejelser om ordningens udvidelsesmuligheder	36
10.1. Varsomhedsområdet.....	37
10.2. Anmodninger om egnethedsvurdering.....	38
10.3. Egnethedsvurdering	39
10.4. Valg af sanktion	40

1. Sammenfatning

Undersøgelsen fokuserer på samfundstjenestesanktionen og belyser forløbet fra, at anklagemyndigheden anmoder kriminalforsorgen om at udarbejde en egnethedsvurdering, til samfundstjenesten er afviklet. Desuden redegøres for de forhold, der har betydning for, om en person findes egnet eller uegnet til udførelse af samfundstjeneste, og for, om domstolene vælger at idømme en dom med vilkår om samfundstjeneste frem for en ubetinget dom. Endelig undersøges omfanget af problemer under afviklingen af samfundstjenesten samt karakteristika ved dømte, der har gennemført et samfundstjenesteforløb uden problemer, sammenlignet med dem, hvis afvikling er forløbet mindre glat.

Med hensyn til det overordnede forløb viser undersøgelsen, at

- næsten tre fjerdedele af de personer, kriminalforsorgen udarbejder en egnethedsvurdering for, erklæres egnede til udførelse af samfundstjeneste,
- knap halvdelen af de egnede idømmes en dom med vilkår om samfundstjeneste,
- ca. hver tyvende får afbrudt samfundstjenesteforløbet pga. vilkårsovertrædelser.

Vedrørende egnethedsvurdering viser undersøgelsen, at det, der har betydning for, at en person findes egnet til samfundstjeneste, er følgende karakteristika:

- motivation for at udføre samfundstjeneste
- arbejdsevne i form af tilknytning til arbejdsmarkedet og fysisk helbred
- stabilitet, der afspejles i, at personen har et godt psykisk helbred, en fast bolig, ingen tidligere kriminalitet og ingen misbrugsproblemer.

Personens køn, alder, uddannelsesniveau og familieforhold influerer derimod ikke på, om vedkommende erklæres egnet eller ej.

De forhold, der har betydning for rettens valg mellem en dom med vilkår om samfundstjeneste og en ubetinget dom, er

- kriminalitetens art, idet kriminalitet inden for varsomhedsområdet sjældnere fører til en dom til samfundstjeneste,
- tidligere vandel, idet personer med tidligere straffe har en mindre sandsynlighed for at blive idømt samfundstjeneste end personer, som ikke tidligere er straffede, ligesom personer med tidligere ubetingede domme har mindre sandsynlighed for at blive idømt samfundstjeneste end personer, der tidligere alene har fået bøder, tiltalefrafald eller betingede domme, og
- straffens længde, idet personer, hvis straf udmåles til mere end ét år, har en mindre sandsynlighed for at blive idømt samfundstjeneste end personer, hvis straf er kortere.

Personens motivation, misbrugssituation, arbejdsforhold m.v. synes derimod ikke at have betydning for domstolens valg mellem en dom til samfundstjeneste og en ubetinget dom.

I undersøgelsen er der identificeret en gruppe på 12 pct., hvis afvikling af samfundstjenesten kan karakteriseres som problematisk, idet der enten undervejs er sket en indberetning for vilkårsovertrædelser, eller samfundstjenestesanktionen er ophævet pga. ny kriminalitet og idømmelse af en ny, fælles straf. Sammenlignet med dem, der afvikler samfundstjenesten uden problemer, er denne gruppe karakteriseret på følgende måde:

- De bor hyppigere alene eller er hjemmeboende.
- De har hyppigere alene en grundskoleuddannelse og ingen erhvervsuddannelse.
- De har hyppigere en midlertidig bolig eller er uden en bolig.
- De er hyppigere stofmisbrugere.
- De er hyppigere tidligere straffede.

I undersøgelsen er der videre afgrænset en gruppe, der er karakteriseret ved, at afviklingen af samfundstjenesten har været forbundet med nogle mindre problemer end ovennævnte. Det er problemer, som har afstedkommet pålæg fra den tilsynsførende, eller det er kriminalitet, der har ført til en bøde eller anden ikke-frihedsberøvende sanktion. Sådanne problemer gør sig gældende for en tredjedel af dem med dom til samfundstjeneste. Undersøgelsen inkluderer også en karakteristik af denne gruppe.

Rapporten afsluttes med en analyse af muligheder for udvidelse af brugen af samfundstjenestesanktionen, idet der undersøges, om det via lovgivningen eller gennem ændring i anklagemyndighedens praksis vedrørende anmodning om egnethedsvurdering, ændring af kriminalforsorgens kriterier for egnethed eller ændring af domstolens praksis vedrørende valg mellem ubetinget straf og dom med vilkår om samfundstjeneste kan ske en øget brug af sanktionen.

2. Undersøgelsens baggrund og formål

I 1989 gennemførte Direktoratet for Kriminalforsorgen en forløbsundersøgelse af den daværende forsøgsordning med samfundstjeneste.¹ Undersøgelsen omfattede alle personer, for hvem kriminalforsorgens afdelinger i perioden 1982 til 1988 modtog en anmodning om at udfærdige en egnethedsvurdering med henblik på en dom med vilkår om samfundstjeneste. Formålet med undersøgelsen var at beskrive forløbet af samfundstjeneste fra, at anklagemyndigheden anmodede kriminalforsorgen om at udarbejde en egnethedsvurdering, til samfundstjenesten var afsluttet.

Nærværende undersøgelse er foranlediget af Direktoratet for Kriminalforsorgens ønske om en opdatering af den tidligere forløbsundersøgelse. Ud over at belyse selve forløbet vil der i denne undersøgelse også blive fokuseret på de forhold, der ligger til grund for kriminalforsorgens indstilling om enten egnethed eller uegnethed til gennemførelse af samfundstjeneste, og i hvilket omfang afviklingen af en samfundstjenestedom forløber med eller uden vilkårsovertrædelser eller øvrige problemer.

¹ Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen (1989): "Rapport over 6 år med samfundstjeneste, perioden maj 1982-august 1988".

Endvidere ses på sammenhængen mellem de forhold, der ifølge egnethedsvurderingen karakteriserer den dømte, og forløbet af samfundstjenesten, herunder også forløbet for forskellige grupper af lovovertrædere.

I regeringsgrundlaget fra 2007² anføres, at regeringen på baggrund af praksis og erfaringer ønsker at udvide anvendelsesområdet for samfundstjeneste. På denne baggrund inkluderes i undersøgelsen overvejelser om ordningens udvidelsesmuligheder.

3. Kort om samfundstjeneste

Efter i en periode at have fungeret som forsøg, blev ordningen med samfundstjeneste lovfæstet i 1992.³

Ordningen består i, at en person kan dømmes til at udføre ulønnet, samfundsnyttigt arbejde i 30-240 timer. Samfundstjeneste gives som vilkår til en helt eller delvis betinget dom og er et alternativ til en fængselsstraf på – som hovedregel – indtil 12 måneders fængsel. Der er ikke som i nogle lande en klar omregningsfaktor mellem længden af den idømte straf og antallet af samfundstjenestetimer, men det er op til domstolen at vurdere, hvor mange timers samfundstjeneste personer skal udføre.

I princippet kan samfundstjeneste i dag idømmes for alle former for lovovertrædelser. Allerede ved indførelse af forsøget med samfundstjeneste blev det dog påpeget, at man burde være varsom med at anvende samfundstjeneste over for visse former for lovovertrædelser, da det ville kunne medføre uheldige reaktioner i offentligheden.⁴ Det er det, der er kaldt 'varsomhedsområdet', og som omfatter røveri, vold, narkotikaforbrydelser og seksualforbrydelser.⁵

Brugen af samfundstjeneste var i begyndelsen noget træg, idet der årligt kun blev idømt omkring 500 domme med vilkår om samfundstjeneste. I slutningen af 1990'erne begyndte antallet af domme til samfundstjeneste dog at vokse, bl.a. også som følge af en lovændring i 1997.⁶

Den væsentligste lovændring på samfundstjenesteområdet, der er sket, stammer fra år 2000, idet der da blev indført mulighed for at idømme samfundstjeneste for færdselslovsovertrædelser, herunder ikke mindst spirituskørsel.⁷ Lovændringen har betydet, at det årlige antal domme voksede med ca. 2000.

² Regeringsgrundlag (2007): "*Mulighedernes land*".

³ Lov nr. 6, 1992.

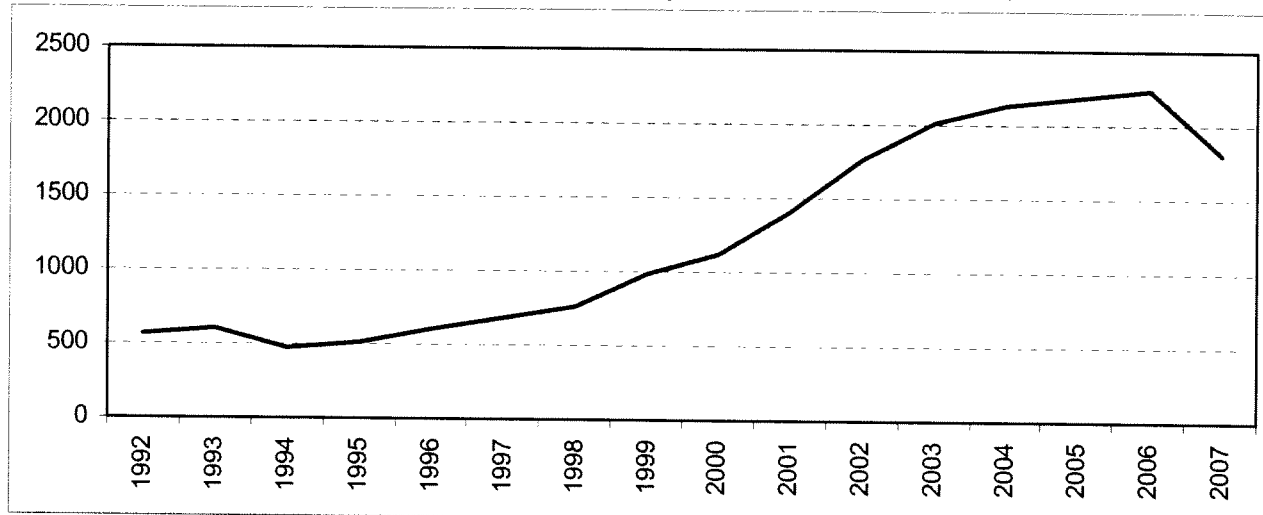
⁴ Jf. lovforslag nr. L 84, 1991.

⁵ Vagn Greve, Asbjørn Jensen & Gorm Toftegaard Nielsen: *Kommenteret Straffelov*. København: Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 2001 s. 284.

⁶ Lov nr. 274, 1997. Der henvises i øvrigt til afsnit 10 nedenfor.

⁷ Lov nr. 230, 2000.

Figur 1. Samfundstjenestedomme, ekskl. domme for færdselslovsovertrædelser, 1985-2007.

Samfundstjenestedomme for færdselslovsovertrædelser er ikke inkluderet i figur 1, der viser udviklingen i antallet af domme for øvrige kriminalitetstyper. Det ses, at antallet af domme er mere end firedoblet fra midten af 1990'erne til midten af dette årti. Fra 2006 til 2007 er der sket et fald, hvilket synes midlertidigt og højst sandsynligt beror på politi- og domstolsreformen, idet antallet af domme med vilkår om samfundstjeneste i de første måneder af 2008 ifølge kriminalforsorgen har været på et niveau, der nogenlunde svarer til det i 2006.

I 2006 blev der afsagt i alt ca. 4100 betingede domme med vilkår om samfundstjeneste, mens der samme år blev idømt ca. 11.400 ubetingede domme. Samfundstjeneste er således i dag et ganske betydeligt alternativ til fængselsstraf.

4. Datagrundlag og metode

Undersøgelsen er baseret på forskellige populationer.

Den del af undersøgelsen, der angår en statistisk beskrivelse af *forløbet fra anmodning om en egnethedsvurdering til afsluttet samfundstjeneste*, omfatter alle de personer, for hvem kriminalforsorgen i andet halvår 2005 blev anmodet om at udfærdige en egnethedsvurdering. Denne afgrænsning er valgt for dels at få en tilstrækkelig stor undersøgelsespopulation og for dels at have oplysninger om samfundstjenesteforløb, der er afviklet inden for de allerseneste år. Oplysninger til brug for denne del af undersøgelsen stammer fra kriminalforsorgens klientsystem og omfatter i alt 5045 anmodninger.

Med henblik på at mindske tidsforbruget til indhentning af journaloplysninger m.v. er det en mindre del af denne population, der indgår i de videre undersøgelser af dels *forløbet frem til dommen*, det

vil sige spørgsmålet om udfald af egnethedsvurderingen og af retssagen, og af dels *forløbet vedrørende afviklingen af samfundstjeneste*.

Undersøgelsen af forløbet frem til dommen er baseret på de personundersøgelser fra kriminalforsorgen, som egnethedsvurderingerne hviler på. Da personundersøgelserne først i løbet af 2006 er blevet elektronisk registreret i kriminalforsorgens klientsystem, er kopier heraf rekvireret i de lokale afdelinger af Kriminalforsorgen i Frihed, hvor de er udarbejdet.

Der er indhentet personundersøgelser for de straffelovsovertrædere, for hvem der blev anmodet om en personundersøgelse i perioden *1. juli til 30. november 2005*, samt for de færdselslovovertrædere, hvor anmodningen er afgivet i perioden *1. juli til 30. september 2005*. Der er endvidere for begge grupper alene bedt om personundersøgelser for dem, hvis sag ender med *enten en dom med vilkår om samfundstjeneste eller en ubetinget dom*. Afgrænsningen er begrundet i dels en vægtning af resourceforbrug ved indhentning af oplysninger i forhold til at have et tilstrækkeligt statistisk grundlag for undersøgelsen og i dels ønsket om at kunne belyse eventuelle udvidelsesmuligheder for samfundstjenesteordningen. Sidstnævnte kan alene ske ved en sammenligning mellem dem, der får en ubetinget dom, og dem, der får en dom til samfundstjeneste.

Der er anmodet om i alt 1642 personundersøgelser, hvoraf de *1525 er modtaget*. Bortfaldet på 117 personundersøgelser, svarende til syv pct., er næppe systematisk, men må antages at være tilfældigt. Bortfaldet beror således først og fremmest på, at det ikke er lykkedes at finde frem til den ønskede personundersøgelse.

Den del af forløbsundersøgelsen, der belyser afviklingen af samfundstjeneste, omfatter den delmængde af ovenstående undersøgelsespopulation, som ender med at få en dom med vilkår om samfundstjeneste. Dertil er inkluderet enkelte personer, for hvem der ikke er oplysninger fra personundersøgelsen, men alene om samfundstjenesteforløbet. I alt indgår *1023 personer* i denne undersøgelse, der er baseret på oplysningerne fra personjournaler, der er udtrukket af kriminalforsorgens klientsystem.

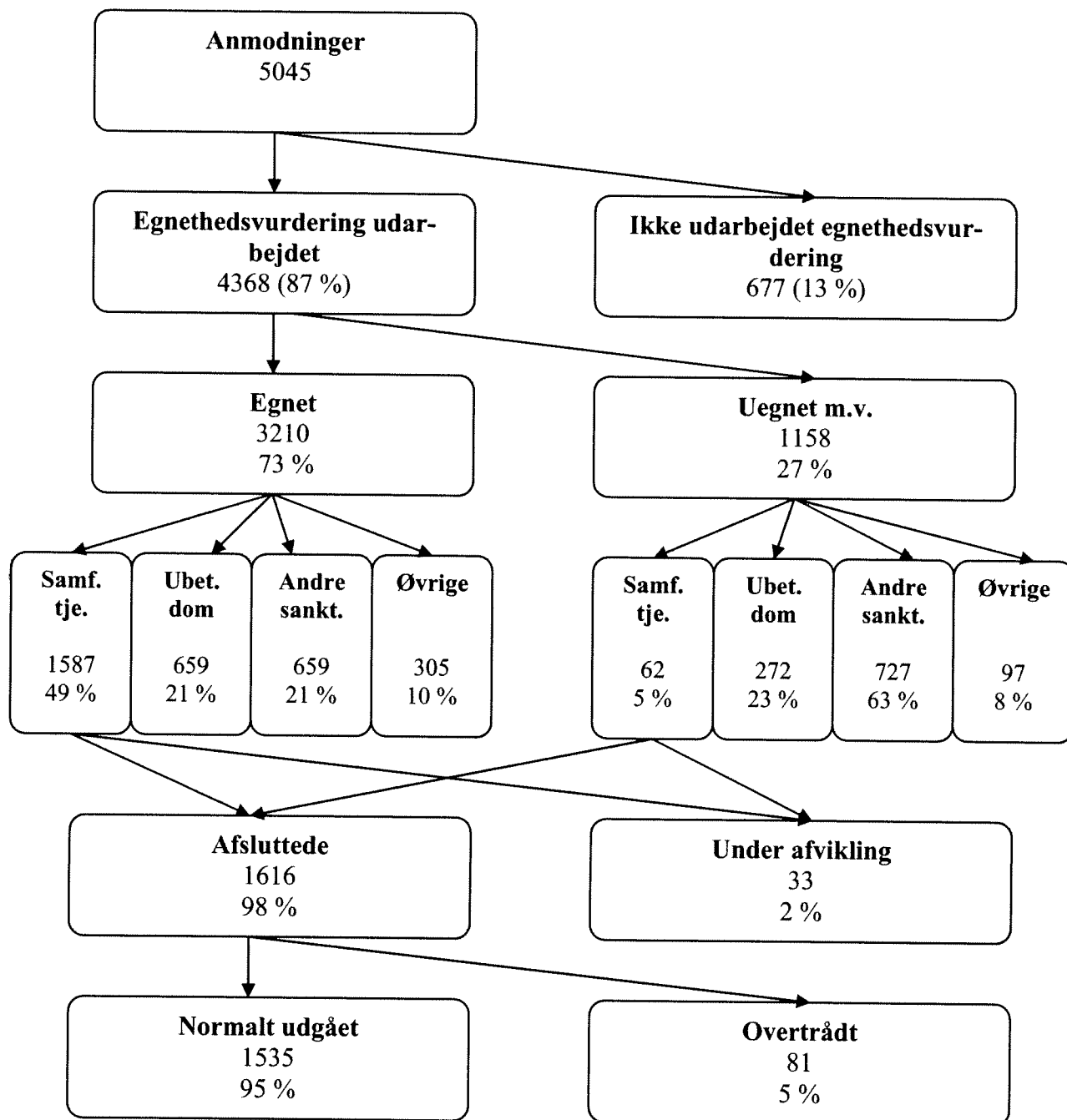
De oplysninger, der er modtaget fra kriminalforsorgen, er suppleret med oplysninger fra Kriminalregisteret vedrørende tidligere kriminalitet og recidiv.

5. Oversigt over forløbet

Kriminalforsorgen modtog i andet halvår af 2005 5045 anmodninger om egnethedsvurderinger med henblik på en dom med vilkår om samfundstjeneste. Ved overtrædelser af færdselsloven angår anmodningen også en egnethedsvurdering med henblik på en betinget dom med vilkår om struktureret

alkoholistbehandling. Figur 2 beskriver forløbet for de 5045 sager, for hvilke kriminalforsorgen modtog en anmodning om egnethedsvurdering.

Figur 2. Forløb gennem retssystemet i sager, hvor der i 2. halvdel af 2005 blev anmodet om en egnethedsvurdering med henblik på samfundstjeneste.

35 pct. af de 5045 anmodninger angår færdselslovovertrædelser, mens de 60 pct. vedrører overtrædelser af straffeloven og 5 pct. overtrædelser af andre særlove end færdselsloven. Det bemærkes, at

i det følgende inkluderer betegnelsen 'straffelovsovertrædere' både til dem, der har overtrådt straffeloven, og de få personer, der har overtrådt andre særlove end færdselsloven.

Af figur 2 fremgår, at der for 677 af anmodningerne ikke er udarbejdet en egnethedsvurdering. Dette formodes enten at skyldes, at den sigtede ikke har ønsket at medvirke, at det ikke har været mulig at få kontakt med vedkommende, at vedkommende har begået ny kriminalitet, inden vurderingen er foretaget, eller at sigtelsen undervejs opgives. Sidstnævnte afspejler sig i, at tiltale opgives i 521 af de 677 sager, hvor anmodningen ikke har ført til en egnethedsvurdering. Af de øvrige sager er der 12, der alligevel ender med en dom med vilkår om samfundstjeneste. Disse sager vil indgå i forløbsundersøgelsen vedrørende afviklingen af samfundstjeneste.

I størstedelen (73 pct.) af de 4368 sager, hvor der udarbejdes en egnethedsvurdering, erklæres personen egnet til at udføre samfundstjeneste. I 1118 sager, svarende til 26 pct., vurderes personen uegnet til samfundstjeneste.⁸ I de resterende 40 sager fremgår det ikke af Kriminalforsorgens clientsystem, hvorvidt personen er erklæret egnet eller uegnet til samfundstjeneste. For straffelovsovertræderne er andelen, der erklæres uegnet, på 22 pct., mens den for færdselslovsovertræderne er på 35 pct. Disse 35 pct. af færdselslovsovertræderne erklæres i næsten alle tilfælde i stedet egnet til alkoholistbehandling.

For knap halvdelen af de 3210 egnethedsvurderinger, hvor personen erklæres egnet til samfundstjeneste, ender sagen med en dom med vilkår om samfundstjeneste (49 pct.). Godt en femtedel (21 pct.) af sagerne afgøres med en ubetinget dom og yderligere en femtedel (21 pct.) med en betinget dom, en bøde eller et tiltalefrafald. I den resterende tiendedel af sagerne sker der enten en frifindelse, tiltalen opgives, eller der mangler oplysninger om sanktionens art.

Det ses videre af figur 2, at af de 1158 sager, hvor personen ikke er fundet egnet til samfundstjeneste m.v., idømmes 62 personer, svarende til 5 pct., alligevel en dom med vilkår om samfundstjeneste.

På dataindsamlingsstidspunktet var 33 af samfundstjenestedommene stadig under afvikling. Af de 1616 afsluttede forløb er lang de fleste – nemlig 95 pct. – afviklet normalt. 81 forløb, svarende til fem pct., er registeret som overtrådt. Den dømte har i disse forløb enten overtrådt vilkåret om tilsyn, vilkåret om samfundstjeneste, særvilkår eller vilkåret om straffri vandel.

⁸ Dette omfatter sager, hvor der i konklusionen er anført, at personen erklæres egnet til andre sanktioner end samfundstjeneste.

6. Forløbet frem til dommen

I det følgende belyses de forhold, der ligger til grund for kriminalforsorgens indstilling om enten egnethed eller uegnethed til udførelse af samfundstjeneste.

6.1. Personundersøgelsen

Med henblik på at vurdere den tiltaltes egnethed til samfundstjeneste skal anklagemyndigheden anmode kriminalforsorgen om at udarbejde en personundersøgelse. Personundersøgelsen er en aktuell vurdering af, om den tiltaltes sociale og personlige forhold taler for en dom med vilkår om samfundstjeneste. I personundersøgelsen indgår oplysninger om den tiltaltes opvækst og familieforhold, boligforhold, helbredsforhold, herunder oplysninger om tiltaltes psykiske tilstand og evt. misbrug, uddannelse, erhvervsforhold, økonomiske forhold samt personundersøgerens indtryk af den tiltalte og dennes motivation for at udføre samfundstjeneste.

Der er ikke i kriminalforsorgens *Vejledning til personundersøgere*⁹ angivet præcist, hvilke faktorer der skal lægges vægt på, når den tiltalte vurderes med henblik på samfundstjeneste. I bemærkningerne til lovforslaget om samfundstjeneste står dog beskrevet, hvad Straffelovrådet mener, der skal lægges vægt på i egnethedsvurderingen.¹⁰ Rådet mener, at den tiltaltes arbejdsevne, sociale og personlige forhold samt en vurdering af, om den tiltalte skønnes at kunne gennemføre det pålagte arbejde, er væsentlige elementer i egnethedsvurderingen. Videre fremgår, at oplysninger om forudgående kriminalitet og vilkårsovertrædelser under tidligere tilsyn kan indgå i den samlede vurdering, mens kriminalforsorgen ikke skal lægge vægt på kriminalitetens art og grovhed. Motivation og evne til samarbejde anses derimod som vigtig for gennemførelse af samfundstjenesten.

I denne undersøgelse af egnethedsvurderingerne er der lagt vægt på at belyse de forhold, der lægges til grund for konklusionen om egnethed eller uegnethed til udførelse af samfundstjeneste. Ikke alle personundersøgelser er dog lige udførlige. Nogle gange henvises alene mere generelt til ”den sociale situation” eller til ”personens sociale og personlige forhold”, og her er det, på baggrund af personundersøgelsens øvrige indhold, tolket, hvilke forhold der henvises til. I tilfælde af, at personen tidligere har fået en personundersøgelse, udarbejdes alene en mindre, supplerende undersøgelse, der opdaterer tidligere oplysninger. Dertil kommer, at de personundersøgelser, der udarbejdes for færdselslovsovertrædere, er af et mindre omfang, idet de primært angår en vurdering af, om personen har et behandlingskrævende alkoholmisbrug eller ej. Disse begrænsninger indebærer, at der vil være forhold, der ikke foreligger oplysninger om for færdselslovsovertræderne samt for nogle af straffelovsovertræderne.

⁹ *Vejledning for personundersøgere*, Direktoratet for Kriminalforsorgen, april 2002.

¹⁰ FT 1991-1992 Tillæg A, sp. 1829-1916.

6.2. Konklusionen på egnethedsvurderingen

Oplysningerne i det følgende er baseret på de indhentede personundersøgelser, hvoraf fire femtedele angår straffelovsovertrædere og én femtedel færdselslovsovertrædere.

6.2.1. Egnethed

I 1380 af de 1525 indhentede egnethedsvurderinger konkluderes det, at personen findes egnet til at udføre samfundstjeneste.¹¹ Af de 1380 egnede er 1087 straffelovsovertrædere og 295 færdselslovsovertrædere.

Hovedparten af dem, der findes egnede, har en fast bopæl, et godt fysisk helbred, intet misbrug af alkohol, narkotika eller euforiserende stoffer og ingen psykiske problemer, og de er endvidere stabile i deres livsførelse og motiverede for at afvikle samfundstjeneste. I det omfang, de har problemer, er disse få og af en art, der ikke hindrer gennemførelse af samfundstjeneste.

For omkring en femtedel af de egnede straffelovsovertrædere påpeges imidlertid i personundersøgelsens konklusion et eller flere problemer af betydning for gennemførelse af samfundstjenesten. Disse problemer kan indebære, at der – ud over vilkåret om samfundstjeneste – også anbefales at knytte andre vilkår til dommen. Ved misbrug af alkohol eller narkotika m.v. samt ved psykiske sygdomme er der typisk anbefalet særvilkår, jf. tabel 1.

Tabel 1. Andel egnede med forskellige former for problemer og andel med særvilkår

	Straffelovsovertrædere		Færdselslovsovertrædere	
	Antal	Pct. af alle	Antal	Pct. af alle
Alkoholmisbrug	103	9 %	29	10 %
Heraf med særvilkår	102	9 %	25	9 %
Misbrug af narkotika eller euforiserende stoffer	103	9 %	2	1 %
- Heraf med særvilkår	99	9 %	0	0 %
Psykiske lidelser	21	2 %	4	1 %
- Heraf med særvilkår	20	2 %	1	0 %
Dårligt fysisk helbred	8	1 %	6	2 %
Manglende motivation for samfundstjeneste	4	0 %	1	0 %
Negativ holdning til personundersøgelsen	2	0 %	0	0 %
Uden bolig	1	0 %	0	0 %
Særvilkår om ophold og arbejde	1	0 %	0	0 %
Særvilkår om hjælpeforanstaltninger indtil det 18. år.	1	0 %	0	0 %

¹¹ 14 egnethedsvurderinger er tilsyneladende ikke udarbejdet med henblik på samfundstjeneste, da det ikke af konklusionerne fremgår noget herom. Disse 14 sager er ekskluderet af den videre analyse.

Af tabellen fremgår, at 102 af de 103 straffelovsovertrædere, der har et alkoholmisbrug, også anbefales et særvilkår om behandling, mens det drejer sig om 25 ud af 29 færdselslovsovertrædere. Det ses videre, at 99 af de 103 straffelovsovertrædere med et misbrug af narkotika har fået anbefalet et særvilkår om behandling, mens ingen af de to færdselslovsovertrædere med samme type problem har fået det.

En mindre del af de straffelovsovertrædere, der er fundet egnede til samfundstjeneste, har psykiske lidelser, og i de fleste tilfælde har det medført en anbefaling af vilkår om psykologisk eller psykiatrisk behandling. Blandt de egnede færdselslovsovertrædere har fire psykiske lidelser, og for en enkelt anbefales et vilkår om behandling.

I de tilfælde, hvor kriminalforsorgen ikke anbefaler særvilkår, skyldes det gerne manglende motivation for behandling, eller at fastsættelse af et vilkår ikke anses for nødvendigt.

Af tabel 1 ses også, at 14 af de egnede har et dårligt fysisk helbred, og at fem tilsyneladende ikke er særligt motiverede for at gennemføre samfundstjenestesanktionen. De sidstnævnte erklæres dog egnede under forudsætning af, at de i retten tilkendegiver, at de vil overholde et sådant vilkår.

I to tilfælde erklæres personen egnet trods deres negative holdning til personundersøgelsen. I ét tilfælde erklæres personen egnet med det forbehold, at han skaffer sig et permanent opholdssted. Han er boligløs på tidspunktet for udarbejdelsen af personundersøgelsen. Endelig erklæres to straffelovsovertrædere egnede med henholdsvis en anbefaling af særvilkår om ophold og arbejde og af særvilkår om hjælpeforanstaltninger indtil det 18. år.

Ud over anbefaling af særvilkår kan der i personundersøgelsen også påpeges behov for en særlig indsats i forbindelse med tilsyn. Ifølge lovgivningen skal alle samfundstjenestedømte undergive sig tilsyn i prøvetiden. Alment indebærer tilsyn både et element af kontrol og af bistand, men størstedelen af de samfundstjenestedømte har så gode sociale og personlige forhold, at tilsynet primært bliver en kontrolforanstaltning. Knap en tredjedel af de samfundstjenestedømte vurderes imidlertid at have behov for også den bistand, der kan tilbydes gennem tilsyn. Blandt straffelovsovertræderne er det hver tredje, der menes at have dette behov, mens det blandt færdselslovsovertræderne er godt hver tiende.

Endelig kan der også i personundersøgelsen indgå anbefalinger om længstetiden for afvikling af samfundstjeneste. I 24 personundersøgelser anbefales det således, at længstetiden gøres længere end sædvanligt. I halvdelen af tilfældene beror dette på personens dårlige fysiske helbred, mens det i tre tilfælde sker af hensyn til den tiltaltes arbejdsforhold. I de øvrige tilfælde angives dårlige sprogkundskaber, misbrug, familieforhold eller udlandsrejse som begrundelse for, at længstetiden bør være lang.

6.2.2. Uegnethed

Næsten alle de færdselslovsovertrædere, der ikke findes egnede til samfundstjeneste, har et alkoholproblem og findes derfor i stedet egnede til alkoholistbehandling. Eventuelt øvrige begrundelser for ikke at erklære disse færdselslovsovertrædere egnede til udførelse af samfundstjeneste er ikke undersøgt, og det følgende er derfor alene baseret på straffelovsovertrædere.

Tabel 2 viser de begrundelser, der er givet for de 128 straffelovsovertrædere, der ikke findes egnede til udførelse af samfundstjeneste.

Tabel 2. *Begrundelser for vurdering af uegnethed. Kun straffelovsovertrædere.*

	Antal	Procent
Misbrug af narkotika eller euforiserende stoffer	65	51 %
Manglende arbejdsevne, stabilitet m.v.	56	44 %
Alkoholmisbrug	33	26 %
Psykiske lidelser	25	20 %
Dårligt fysisk helbred	19	15 %
Manglende motivation	15	12 %
Uden bolig	5	4 %
Andre begrundelser	10	8 %

Der er i gennemsnit givet to begrundelser for hver indstilling om uegnethed. Den hyppigste begrundelse er misbrug af narkotika m.v., idet denne forekommer i halvdelen af de sager, hvor personen findes uegnet. I 44 pct. af undersøgelserne begrundes indstillingen om uegnethed med manglende arbejdsevne eller manglende evne eller vilje til at møde til tiden eller udføre de pålagte arbejdsopgaver. I yderligere 26 pct. af personundersøgelserne erklæres personen uegnet pga. alkoholmisbrug, mens det i 20 pct. er grundet i psykiske problemer eller lidelser. For 19 personer – eller 15 pct. – konstateres det, at der er tale om fysiske skavanker eller sygdomme, der gør det umuligt at finde et egnet samfundstjenestested. I 15 tilfælde vurderes personens uegnet, da vedkommende ikke er motiveret for samfundstjeneste eller for at samarbejde med kriminalforsorgen, mens det i fem tilfælde begrundes med, at personen står uden bolig.

I ti tilfælde gives andre begrundelser. I tre tilfælde angår disse den tiltaltes adfærd under samtalen med personundersøgeren, mens det i to tilfælde vedrører tidligere overtrædelser af vilkår om samfundstjeneste. For de øvrige personer er begrundelserne, at personerne bor i udlandet, ikke forstår og taler dansk eller har vekslende arbejdstider, der vanskeliggør afvikling af samfundstjeneste.

6.3. Sammenligning mellem de egnede og uegnede

Den følgende sammenligning mellem karakteristika for de egnede og uegnede inkluderer også alene straffelovsovertrædere.

Blandt de egnede såvel som uegnede er flertallet mænd. 11 pct. er kvinder. Hovedparten af både de egnede og de uegnede er i alderen 15-34 år. Andelen af personer over 35 år er imidlertid større for de uegnede end for de egnede, 37 pct. mod 30 pct.

Med hensyn til civilstand er der ingen væsentlige forskelle mellem de egnede og uegnede. 76 pct. er ugifte, 12 pct. er gifte, 11 pct. er skilte og én pct. er enker eller enkemænd.¹²

Også husstandsmæssigt ligner de to grupper hinanden. Generelt bor knap halvdelen alene, godt en fjerdedel bor sammen med en partner, mens knap en fjerdedel bor hjemme hos den ene eller begge forældre. 19 pct. af de egnede har hjemmeboende børn mod 15 pct. af de uegnede.

Boligsituationen er stabil for de fleste, der findes egnede. Kun seks pct. har ikke en fast bolig på det tidspunkt, hvor personundersøgelsen udarbejdes. Omvendt er boligsituationen ustabil for knap en fjerdedel af de uegnede. 19 ud af 128 bor midlertidigt hos familie, venner eller på en institution. Yderligere 11 står uden bolig.

Når det gælder erhvervsstatus er der også tydelig forskel mellem de egnede og uegnede. Halvdelen af de egnede har et job (50 pct.), mens knap en fjerdedel (23 pct.) er arbejdsløse. Til sammenligning er kun 15 pct. af de uegnede i beskæftigelse, og 60 pct. er uden arbejde. Andelen uden for arbejdsstyrken, dvs. studerende, lærlinge, pensionister og efterlønsmodtagere, er dog nogenlunde den samme i de to grupper, henholdsvis 25 pct. af de egnede og 24 pct. af de uegnede.

Uddannelsesniveaue er klart højere for dem, der erklæres egnede. 24 pct. af de uegnede har ikke afsluttet folkeskolen, 43 pct. har afsluttet folkeskolen som den højest fuldførte uddannelse, mens 15 pct. har en erhvervsfaglig uddannelse. Blandt de egnede har otte pct. aldrig afsluttet folkeskolen, 43 pct. har færdiggjort folkeskolen, og 30 pct. har en erhvervsfaglig uddannelse. Endvidere har hver niende af de egnede gennemført en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse som den højeste uddannelse mod hver tyvende af de uegnede.

Hovedparten af såvel de egnede (72 pct.) som de uegnede (91 pct.) er tidligere straffede. De egnede har typisk fået bøder, tiltalefrafald eller betingede domme som den strengeste straf. For de uegnede er den strengeste straf i langt de fleste tilfælde en ubetinget dom.

Med henblik på at undersøge, hvilke af de nævnte forhold der reelt kan siges at være forbundet med vurderingen af egnethed eller uegnethed, er der gennemført en logistisk regressionsanalyse. Herigennem kan betydningen af de enkelte variabler undersøges for sig, mens de øvrige holdes kon-

¹² For fire af de uegnede er der ikke oplysninger om civilstand.

stant.¹³ I analysen indgår variablerne køn, alder, familietype, erhvervsstatus, uddannelsesniveau og tidligere kriminalitet. Desuden indgår de forhold, som kriminalforsorgen fremhæver som afgørende i indstillingerne, nemlig fysisk og psykisk helbred, misbrug af alkohol eller narkotika, boligforhold, motivation, stabilitet og arbejdsevne.¹⁴

Analysen giver følgende resultat:

- Personer med et misbrug af alkohol eller narkotika har mindre sandsynlighed for at blive vurderet egnede end personer, som ikke har misbrugsproblemer.
- Personer, som ikke er motiverede for samfundstjeneste har mindre sandsynlighed for at blive erklæret egnede end dem, der er motiverede for samfundstjeneste.
- Personer med et dårligt fysisk eller psykisk helbred har mindre sandsynlighed for at blive erklæret egnede end personer med et godt fysisk og psykisk helbred.
- Personer, som er tidligere straffede, har mindre sandsynlighed for at blive vurderet egnede end personer, der ikke er tidligere straffede.
- Personer, som med en midlertidig bolig eller uden bolig, har mindre sandsynlighed for at blive erklæret egnede end personer, som har en fast bopæl.
- Personer, der er arbejdsløse eller uden tilknytning til arbejdsmarkedet, har mindre sandsynlighed for at blive erklæret egnede end personer, som har et arbejde.

Analysen viser således, at kriminalforsorgen lægger vægt på den tiltaltes motivation, arbejdsevne (i form af tilknytning til arbejdsmarkedet og fysisk helbred) og stabilitet (i form af ingen misbrugsproblemer, godt psykisk helbred, fast bolig og ingen tidligere kriminalitet), hvilket i høj grad svarer til Straffelovrådets anbefalinger. Analysen viser dermed også, at forhold som personens køn, alder, uddannelsesniveau og familieforhold ikke har en markant betydning for, om vedkommende erklæres egnet eller ej.

7. Straffastsættelse

I det følgende fokuseres indledningsvis på, hvilken straf henholdsvis de egnede og uegnede idømmes. Denne analyse er baseret på de personer, som ifølge Kriminalregisteret enten er idømt en ubetinget dom eller en dom med vilkår om samfundstjeneste. De følgende analyser angår dog alene den del af disse personer, der er fundet egnede til samfundstjeneste, idet det centrale er at undersøge, hvad der har betydning for straffastsættelsen, givet personen er fundet egnet til samfundstjeneste.

¹³ Der er foretaget en baglæns modelsøgning, hvor samtlige variabler indgår i startmodellen. Variablerne afprøves og frasorteres manuelt, såfremt de ikke er signifikante og dermed ikke bidrager til udfaldet. Slutmodellen indeholder de variabler, som er med til at forklare forskellene mellem de egnede og uegnede.

¹⁴ Civilstand indgår ikke i modellen grundet multikolloniaritet med familietype.

Tabel 3 viser, hvor stor en andel af henholdsvis de egnede og uegnede, som får enten en dom med vilkår om samfundstjeneste eller en ubetinget dom uden vilkår om samfundstjeneste. Som det ses, idømmes 72 pct. af de egnede samfundstjeneste. Det samme gør 12 pct. af dem, der erklæres uegnet. Omvendt idømmes godt hver fjerde af de egnede en ubetinget straf i stedet for samfundstjeneste.

Tabel 3. Egnede og uegnede til samfundstjeneste fordelt efter straffens art.

	Egnede		Uegnede	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Samfundstjeneste	985	72 %	15	12 %
Ubetinget dom	387	28 %	112	88 %
I alt	1372	100 %	127	100 %

Der kan være flere årsager til, at retten ikke idømmer en betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste, selv om kriminalforsorgen har erklæret den tiltalte for til samfundstjeneste. Ændrede sociale og personlige forhold siden udarbejdelsen af personundersøgelsen kan have betydning for rettens beslutning. Desuden er det rettens opgave, og ikke kriminalforsorgens, at tage stilling til, om der på baggrund af kriminalitetens art og grovhed samt omfanget af eventuel tidligere kriminalitet bør idømmes en dom til samfundstjeneste eller en ubetinget straf.

7.1. Kriminalitetens art

Tabel 4. Personer, der er fundet egnede til samfundstjeneste, fordelt efter straffens og kriminalitetens art.

	Samfundstjenestedomme		Ubetingede domme	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Sædelighedsforbrydelser	4	0 %	14	4 %
Vold (§ 119, §§ 244-246)	262	27 %	178	46 %
Røveri	13	1 %	16	4 %
Anden personfarlig kriminalitet*	16	2 %	26	7 %
Formueforbrydelser	279	28 %	56	14 %
Narkotikaforbrydelser	30	3 %	33	9 %
Andre overtrædelser af straffeloven	49	5 %	41	11 %
Færdselslovsovertrædelser **	286	29 %	3	1 %
Særlovsovertrædelser	46	5 %	20	5 %
I alt	985	100 %	387	101 %

* Omfatter brandstiftelse, trusler, fareforvoldelse, andre forbrydelser mod den personlige frihed samt uagtsomt manddrab.

** Disse tal svarer ikke helt til de tidligere på grund af uoverensstemmelser mellem kriminalitetsklassifikationer i Kriminalregisteret og kriminalforsorgens klientsystem.

Tabel 4 vedrørende arten af den hovedsigtelse, dommen angår, er baseret på oplysninger fra Kriminalregisteret.

Mere end halvdelen af dem, der idømmes samfundstjeneste (57 pct.), har begået berigelseskriminalitet eller færdselslovsovertrædelser. En tredjedel af dommene til samfundstjeneste angår 'varsomhedsområdet', dvs. sædelighedsforbrydelser, vold, trusler, røveri, brandstiftelse og narkotikaforbrydelser.

Med hensyn til ubetingede domme er det dog en betydeligt større andel, der angår varsomhedsområdet, idet to tredjedele af dommene vedrører forbrydelser inden for dette område.

Det kan i øvrigt nævnes, at af de 15 personer, som fik samfundstjeneste, selvom Kriminalforsorgen vurderede dem uegnede, jf. tabel 3, blev to tredjedele dømt for formueforbrydelser eller overtrædelse af færdselsloven.

7.2. Straffens længde

Som nævnt indledningsvis, er der praksis for, at samfundstjeneste gives som alternativ til ubetingede domme med en fastsat straf på op til et år.

Tabel 5. Personer, der er fundet egnede til samfundstjeneste, fordelt efter straffens art og længde.

	Samfundstjenestedomme		Ubetingede domme	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Indtil 3 mdr.	785	80 %	246	64 %
Over 3 og indtil 6 mdr.	117	12 %	57	15 %
Over 6 og indtil 12 mdr.	67	7 %	42	10 %
Over 1 år	14	1 %	42	10 %
I alt	983*	100 %	387	99 %

*Inkluderer ikke to domme uden straffastsættelse.

Denne praksis afspejles i tallene i tabel 5, der viser, at mens 10 pct. af de ubetingede domme er udmålt til mere end ét år, drejer det sig om én pct. af samfundstjenestedommene. I øvrigt ses, at størstedelen af både de ubetingede domme og samfundstjenestedommene er udmålt til højst tre måneders fængsel.

7.3. Tidligere kriminalitet

Med hensyn til tidligere kriminalitet er de samfundstjenestedomte mindre belastede end dem, der idømmes en ubetinget dom, jf. tabel 6. Mens knap en tredjedel af de, som idømmes samfundstjeneste, er ustraffede, drejer det sig om knap en femtedel af dem, der idømmes en ubetinget dom.

De samfundstjenestedømte har i gennemsnit 2,8 afgørelser før den nuværende dom, mens de, der idømmes en ubetinget fængselsstraf, i gennemsnit har 3,9 tidligere afgørelser.

Tabel 6. Personer, der er fundet egnede til samfundstjeneste, fordelt efter straffens art og omfang af tidligere afgørelser.

Antal tidligere afgørelser	Samfundstjenestedomme		Ubetingede domme	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ingen tidligere afgørelser	302	31 %	71	18 %
1-2 tidligere afgørelse	338	34 %	123	32 %
3- 5 tidligere afgørelser	184	19 %	94	25 %
6-10 tidligere afgørelser	111	11 %	67	17 %
11-15 tidligere afgørelser	32	3 %	19	5 %
Mere end 15 tidligere afgørelser	18	2 %	13	3 %
I alt	985	100 %	387	100 %

Tabel 7, der angår den alvorligste tidligere afgørelse, viser, at der i særlig grad er forskel mellem de to grupper med hensyn til andelen, der tidligere har fået en ubetinget dom. Mens det drejer sig om 27 pct. af de samfundstjenestedømte, er det 42 pct. af dem, der er idømt en ubetinget dom.

Tabel 7. Personer, der er fundet egnede til samfundstjeneste, fordelt efter straffens art og den alvorligste tidligere afgørelse.

	Samfundstjenestedomme		Ubetingede domme	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ubetingede domme	265	27 %	161	42 %
Betingede domme med vilkår om samfundstjeneste	22	2 %	24	6 %
Betingede domme i øvrigt	118	12 %	47	12 %
Bøder	275	28 %	83	21 %
Tiltalefrafald m/u vilkår	3	0 %	1	0 %
Ingen afgørelser	302	31 %	71	18 %
I alt	985	100 %	387	99 %

Også blandt de 15 personer, der idømmes samfundstjeneste, selv om de er erklæret uegnede af Kriminalforsorgen, er der færre med tidligere afgørelser end blandt de øvrige uegnede.

7.4. Forhold der influerer på sanktionsvalget

Svarende til det tidligere er der gennemført en logistisk regressionsanalyse med henblik på at vurdere, hvilke forhold der har betydning for rettens afgørelse. Analysen omhandler de samme variabler

som den forrige analyse, dvs. oplysning om motivation, misbrug, arbejdsevne, sociale forhold m.v. Endvidere inddrages oplysninger om arten af den begående kriminalitet, om tidligere kriminalitet og om den idømte strafs længde.

Analysen viser, at

- personer, som har begået kriminalitet inden for varsomhedsområdet, har en mindre sandsynlighed for at blive idømt samfundstjeneste end personer, der har begået andre former for kriminalitet.
- personer, som tidligere er straffede, har en mindre sandsynlighed for at blive idømt samfundstjeneste end personer, som ikke tidligere er straffede. Desuden har personer med tidligere ubetingede domme mindre sandsynlighed for at blive idømt samfundstjeneste end personer, der tidligere alene har fået bøder, tiltalefrafald eller betingede domme.
- personer, hvis idømte straf overstiger 12 måneder, har en mindre sandsynlighed for at blive idømt samfundstjeneste end personer, der idømmes en kortere straf.

Spørgsmålet om motivation, misbrug, den tiltalte arbejdsforhold m.v. synes dermed ikke at have betydning for domstolens valg mellem en dom til samfundstjeneste og en ubetinget dom. Som nævnt er der da også forinden sket en sortering på baggrund af disse forhold, idet udfaldet af kriminalforsorgens egnethedsvurdering netop i høj grad beror på disse forhold.

7.5. Antallet af samfundstjenestetimer, straffens længde og længstetiden

Der er ikke i straffeloven fastsat et bestemt forvandlingsforhold mellem antallet af idømte timer og straffens længde. Det faktiske forhold her imellem samt sammenhængen mellem antallet af timer og længstetiden for afvikling af timerne skal vurderes her på baggrund de i alt 1023 domme til samfundstjeneste.

Der kan idømmes fra 30 til 240 timers samfundstjeneste. Færdselslovovertræderne idømmes typisk 30-40 timer, mens straffelovovertræderne typisk idømmes flere timer, jf. tabel 8. Godt en tredjedel af alle straffelovovertræderne skal udføre op til 40 timers samfundstjeneste, mens otte pct. idømmes mere end 120 timers samfundstjeneste.

Tabel 8. Domme til samfundstjeneste fordelt efter antal timer og kriminalitetsgruppe.

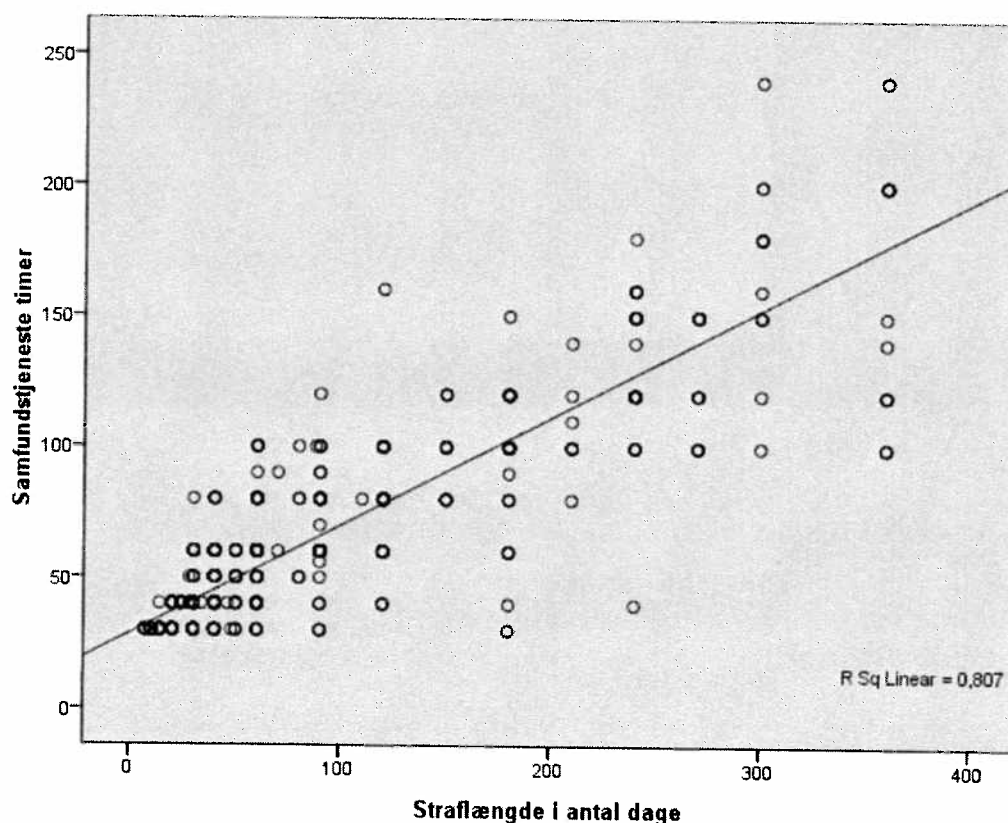
	Straffelovovertrædere		Færdselslovovertrædere	
	Antal	Procent	Antal	Procent
30-40 timer	249	35 %	297	96 %
50-70 timer	223	31 %	5	2 %
80-120 timer	187	26 %	6	2 %
140-240 timer	56	8 %	0	0 %
I alt	715	100 %	308	100 %

På baggrund af oplysninger om længden af den betingede domme og antallet af timer er det muligt, som vist i figur 3, at undersøge sammenhængen herimellem. I figuren indgår alene betingede domme med vilkår om samfundstjeneste med en udmålt straf på højst ét år, idet de få domme med en højere udmålt straf, forvrider forholdet mellem antallet af timer og straffens længde.¹⁵ Forholdet mellem antallet af samfundstjenestetimer og straffens længde kan beskrives ved den linje, der er indtegnet i figuren, således:

$$\text{Antal timer samfundstjeneste} = 29 + (0,4 \times \text{straf længden i antal dage}).^{16}$$

Det betyder, at der for én dags frihedsstraf i gennemsnit idømmes 0,4 times samfundstjeneste – ud over en konstant eller et minimum på 29 timers samfundstjeneste.

Figur 3. Forholdet mellem antal timers samfundstjeneste og den idømte strafs længde.

¹⁵ Der er i alt 11 domme med en udmålt straf på over ét år. Desuden udgår to domme uden straffastsættelse.

¹⁶ For alene færdselslovovertrædere kan forholdet mellem det idømte antal timers samfundstjeneste og straffens længde beskrives således: Antal timer i samfundstjeneste = 24 + (0,5 x straf længden i antal dage), mens det for straffelovovertræderne er: Antal timer i samfundstjeneste = 31 + (0,4 x straf længden i dage).

Samfundstjenestetimerne skal afvikles inden for en længstetid, der fastsættes af domstolen, og som afpasses antallet af idømte timer og den tiltaltes mulighed for at afvikle dem. Tabel 9 viser, at længstetiden i de fleste tilfælde fastsættes til 3-6 måneder, hvilket hænger sammen med, at mange domme er på op til 40 timers samfundstjeneste.

Tabel 9. Domme til samfundstjeneste fordelt efter antal timer og længstetid.

	3-6 måneder		7-12 måneder		13-24 måneder	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
30-40 timer	452	73 %	85	23 %	9	24 %
50-70 timer	138	22 %	89	24 %	1	3 %
80-120 timer	30	5 %	152	42 %	11	30 %
140-240 timer	0	0 %	40	11 %	16	43 %
I alt	620	100 %	366	100 %	37	100 %

Tilsynstiden følger som udgangspunkt længstetiden. Størstedelen af færdselslovovertræderne, 71 pct., har en tilsynstid på højst 6 måneder, 21 pct. har en tilsynsperiode på 7-12 måneder, mens de resterende 8 pct. har en tilsynstid på højst 24 mdr. De tilsvarende tal for straffelovovertræderne er henholdsvis 39, 53 og 8 pct.

Prøvetiden er i langt de fleste tilfælde fastsat til enten et eller to år.

Særvilkår er anført i dommen i 137 tilfælde. Blandt straffelovovertræderne er der 17 pct., der får et eller flere særvilkår, mens det er 4 pct. af færdselslovovertræderne. Det kan dreje sig om vilkår om misbrugsbehandling, psykiatrisk behandling eller vilkår om opholdssted, arbejde eller uddannelse.

8. Afviklingen af samfundstjeneste

Den følgende del af forløbsundersøgelsen omhandler forløbet *efter* dommen og belyser, og i hvilket omfang afviklingen af en samfundstjenestedom forløber med eller uden vilkårsovertrædelser og øvrige problemer. Oplysningerne er baseret på kriminalforsorgens personjournaler.

8.1. Personjournaler

En personjournal udarbejdes af tilsynsmyndigheden for samtlige samfundstjenestedomte. Journalen omhandler kontakten mellem kriminalforsorgen og samfundstjeneren, hvad der er sket, hvilke initiativer og tiltag der er iværksat og dermed også informationer om afviklingen af samfundstjenesten.

Der er indhentet oplysninger fra personjournalerne fra domstidspunktet til samfundstjenestens ophør. For de uafsluttede forløb er der indhentet oplysninger frem til medio april 2008, hvor forløbsundersøgelsen blev påbegyndt. Der har været fokus på at uddrage oplysninger, der kan vise, i hvil-

ket omfang der har været problemer med afviklingen af samfundstjenesten, dvs. spørgsmålet om eventuelle pålæg for vilkårsovertrædelser, indberetninger, skift af samfundstjenestested, varigheden af afviklingen m.m.

Vurderingen af, om samfundstjenesteforløbet skal karakteriseres som problematisk eller uproblematisk, sker primært på baggrund af vilkårsovertrædelser, som har medført pålæg, indberetninger, ændringer i eller ophør af samfundstjenestedommen. Det kan dreje sig om overtrædelse af vilkåret om samfundstjeneste, vilkåret om tilsyn, eventuelle særvilkår og/eller vilkåret om straffri vandel. Såfremt der ikke i personjournalen er angivet noget om pålæg, vilkårsovertrædelser m.v., betragtes afviklingen som uproblematisk.

Det bemærkes, at personjournalerne varierer i omfang, detaljeringsgrad og sprog. Nogle tilsynsførende anfører de formuleringer, der er anvendt over for den dømte ved vilkårsovertrædelser m.v., mens andre henviser til de formelle begreber, der anvendes i lovgivningen. I journaler, hvor der ikke er anvendt formelle begreber, er der på baggrund af den øvrige journalkontekst og dens ordvalg foretaget en vurdering af, om der fx er tale om egentlige pålæg eller blot irettesættelser.

8.2. Karakteristik af de samfundstjenestedømte

Af de i alt 1023 samfundstjenestedømte er flertallet mænd (88 pct.). Aldersmæssigt er der et stort spænd, idet den yngste er 15 år og den ældste 78 år på det tidspunkt, hvor der anmodes om en egenhedsvurdering. De, der har overtrådt straffeloven, er i gennemsnit yngre (29 år) end dem, der har overtrådt færdselsloven (39 år). Unge mellem 15-24 år udgør den største andel af straffelovsovertræderne, mens den største andel blandt færdselslovsovertræderne er de 35-49-årige.

Hovedparten af straffelovsovertræderne er ugifte (77 pct.), 12 pct. er gift, mens de øvrige enten er skilt eller enker/enkemænd. Eftersom færdselslovsovertræderne typisk er ældre, er en større andel gift (23 pct.), fraskilt eller enker/enkemænd (23 pct.). 54 pct. er ugifte.

Knap halvdelen af straffelovsovertræderne bor alene (46 pct.), 28 pct. bor sammen med en partner, mens 25 pct. bor hos deres forælder/forældre. For de – ældre – færdselslovsovertræderne er familieforholdene anderledes: 54 pct. er enlige, 38 pct. bor sammen med en partner, og 6 pct. bor hos deres forældre. Andelen med hjemmeboende børn er den samme i de to grupper – 19 pct. for straffelovsovertræderne og 18 pct. for færdselslovsovertræderne.

Generelt er boligforholdene stabile for de samfundstjenestedømte. Hovedparten har en fast bolig (94 pct.), mens 6 pct. har en midlertidig bolig.

Vedrørende tilknytning til arbejdsmarkedet er færdselslovsovertræderne hyppigere end straffelovsovertræderne i beskæftigelse. 56 pct. af færdselslovsovertræderne mod 47 pct. af straffelovsovertræderne har således et arbejde. Andelen af arbejdsløse er godt en femtedel for både straffelovsovertræderne og færdselslovsovertrædere. Der er imidlertid langt flere studerende og lærlinge blandt straffelovsovertræderne (25 pct.) end blandt færdselslovsovertræderne (6 pct.), mens der omvendt er flere pensionister og efterlønsmodtager i gruppen af færdselslovsovertrædere (10 pct.) end blandt straffelovsovertræderne (3 pct.).

Udannelsesniveaue er højest for færdselslovsovertræderne.¹⁷ 39 pct. af dem har en erhvervsfaglig uddannelse, som den højest gennemførte uddannelse. Straffelovsovertræderne har derimod typisk en afsluttet folkeskoleeksamen som den højest fuldførte uddannelse. Forskellene mellem straffelovsovertrædere og færdselslovsovertrædere i forhold til tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelsesniveau hænger givet sammen med de nævnte aldersforskelle mellem grupperne.

8.3. Tiden inden igangsættelse af samfundstjeneste

Inden afviklingen af samfundstjeneste kan påbegyndes, kan der gå nogen tid, idet visse forhold forinden skal være bragt i orden. For det første skal der selvsagt være afsagt en dom med vilkår om samfundstjeneste. Dernæst skal kriminalforsorgen have modtaget domsudskrift fra domstolen. Endelig skal kriminalforsorgen selv have igangsat afviklingen af samfundstjenesten.

I tre pct. af sagerne går der mere end ét år fra anmodningen om en personundersøgelse og til den endelige dom i sagen, hvilket kan betyde, at de sociale og personlige forhold, der er beskrevet i personundersøgelsen, i mellemtiden har ændret sig.

Perioden fra, at dommen afsiges, til tilsynsmyndigheden modtager dommen, og afviklingen kan påbegyndes, er typisk på en måneds tid. I 87 pct. af alle sagerne er dommen således registreret hos kriminalforsorgen inden for én måned efter dom, mens det i 12 pct. af sagerne går op til 3 måneder. I én pct. af sagerne går der længere tid. Det vil næppe være muligt at mindske denne periode meget, idet oversendelsen af domsudskriftet afventer udløbet af ankefristen.

I nærværende undersøgelse er afviklingen af samfundstjenesten registreret som værende påbegyndt, når forsamtalen er afholdt. Forsamtalen er et møde mellem samfundstjenestestedets kontaktperson, den dømte og dennes tilsynsførende. Sigtet med mødet er at præsentere parterne for hinanden samt at oplyse om arbejdsopgaverne og lægge en plan for afviklingen af timer.

¹⁷ I 132 tilfælde, heraf 93 vedrørende færdselslovsovertrædere, er der ikke i personundersøgelsen oplysninger om det højeste uddannelsesniveau.

I 61 tilfælde foreligger der ikke oplysninger om tidspunktet for forsamtalens afholdelse.¹⁸ I 37 tilfælde er samfundstjenesteforløbet blevet afbrudt inden forsamtalen enten pga. overtrædelse af dommens vilkår (i 29 ud af 37 tilfælde) eller pga. sygdom eller dødsfald. I yderligere fem tilfælde var forsamtalen på dataindsamlingstidspunktet endnu ikke afholdt, hvilket skyldes anke eller sygdom.

Tabel 10. Samfundstjenestedomme fordelt efter tid fra, at domsudskriftet er registreret i kriminalforsorgen, til afviklingen af timer starter.

	Straffelovsovertrædere		Færdselslovovertrædere	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Indtil 1 mdr.	279	43 %	102	37 %
1-2 mdr.	203	31 %	98	36 %
2 til 6 mdr.	146	23 %	68	25 %
Mere end 6 mdr.	17	3 %	7	3 %
I alt	645	100 %	275	101 %

Af de øvrige 921 forløb har størstedelen af de samfundstjenestedomte påbegyndt afviklingen af timer inden for to måneder efter, at dommen er registreret som modtaget i kriminalforsorgen, jf. tabel 10. For godt en fjerdedel af straffelovsovertræderne og færdselslovovertræderne afholdes forsamtalen først to måneder eller længere tid efter. Årsagerne hertil kan dels være, at den dømte udebliver fra tilsynssamtaler eller forsamtalen, at det er vanskeligt at finde et egnet arbejdssted, at der skiftes tilsynsafdeling m.m.

8.4. Afbrydelser og forlængelser

Under afviklingen af samfundstjenesten kan der indtræde forskellige forhold, der indebærer, at samfundstjenesten ikke afvikles i det tempo, det var forudsat.

Afviklingen kan afbrydes af forskellige årsager. I denne undersøgelse er der registreret afbrydelser, når disse varer mere end 30 dage, og når det af journalen tydeligt fremgår, at afviklingen er sat i bero.

Undersøgelsen viser, at sådanne afbrydelser forekommer i 69 tilfælde, svarende til syv pct. af forløbene. Knap halvdelen af afbrydelserne skyldes den dømtes eller nære pårørendes sygdom eller dødsfald i familien (46 pct.), mens godt en fjerdedel skyldes varetægtsfængsling eller afsoning af den ubetingede del af dommen – i tilfælde af delvis betinget dom – eller af anden dom (26 pct.). Yderligere knap hver tiende afbrydelse skyldes problemer med samfundstjenestestedet, såsom midlertidig lukning, afventning af plads m.v. I de resterende tilfælde er det den dømtes arbejdssituation,

¹⁸ I 39 af disse tilfælde påbegyndes afviklingen af timer uden en forudgående samtale.

misbrugsbehandling, barns fødsel el.lign., der er årsag til afbrydelsen. Afbrydelserne varer i gennemsnit 106 dage.

Afbrydelser af afviklingen af samfundstjeneste og andre forhold kan bevirke, at de dømte ikke når at afvikle alle timerne i løbet af den periode, der er fastsat i dommen. Er samfundstjenestetimerne ikke afviklet inden for den fastsatte længstetid, kan denne administrativt forlænges af tilsynsmyndigheden. Ifølge personjournalerne forekommer dette i 126 tilfælde, svarende til 12 pct. af dommene. 105 samfundstjenere får længstetiden administrativt forlænget én gang, for 18 sker det to gange og for tre tre gange. Længstetiden bliver typisk forlænget med tre eller seks måneder ad gangen.

8.5. Skift af samfundstjenestested

Skift af samfundstjenestested er også et forhold, der kan indebære, at timerne afvikles langsommere end antaget.

I alt skifter 151 af de dømte, svarende til 15 pct., samfundstjenestested en eller flere gange under afviklingen af samfundstjenesten. Det er primært blandt straffelovsovertræderne, at der skiftes sted (19 pct.). Tabel 11, der oplyser om begrundelsen for (det første) skift af samfundstjenestested, viser at skiftet i knap halvdelen af sagerne skyldes vilkårsovertrædelser eller konflikter på samfundstjenestestedet. Det drejer sig hyppigt om, at samfundstjeneren udebliver, kommer for sent eller forlader stedet i utide, ikke vil eller kan udføre arbejdet, ikke overholder reglerne på stedet, eller at der er konflikter med stedets ansatte. Disse problemer og det efterfølgende skift af sted medfører ofte pålæg for overtrædelse af vilkåret om samfundstjeneste.

Tabel 11. Skift af samfundstjenestested fordelt efter årsager hertil.

	Antal	Procent
Vilkårsovertrædelser, konflikter på samfundstjenestestedet	71	47 %
Den dømtes ændrede arbejdstider	23	15 %
Helbredsmæssige årsager	18	12 %
Flytning	15	10 %
Forhold på samfundstjenestested m.m.	24	16 %
I alt	151	100 %

I godt hver 7. sag skyldes skiftet, at samfundstjenestestedets åbningstider ikke længere passer med samfundstjenerens øvrige beskæftigelse. Nyt job, ændringer i arbejdstider eller skoleskema m.v. kan medføre, at der skal findes et nyt sted, for at timerne kan afvikles inden for den fastsatte tid.

Helbredsmæssige problemer medfører et skift af sted for 18 dømte, flytning for 15.

I 24 tilfælde meddeler samfundstjenestestedet, at de af forskellige årsager, som ikke beror på problemer el.lign. med samfundstjenesten, ikke længere kan tilbyde vedkommende arbejde. Det kan skyldes, at stedet lukker, at det skal renoveres, at det ikke længere kan have samfundstjenere, eller at der pt. ikke er mere arbejde.

8.6. Afslutning af forløb og afviklingstid

Af de 1023 samfundstjenestedomme var 16 stadig under afvikling, da data til undersøgelsen blev indhentet, jf. tabel 12.

Tabel 12. Afsluttede/uafsluttede forløb

	Straffelovsovertrædere		Færdselslovovertrædere	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Afsluttede	639	89 %	274	89 %
Afbrudt pga. vilkårsovertrædelser	43	6 %	23	7 %
Afbrudt pga. andet	23	3 %	5	2 %
Under afvikling	10	1 %	6	2 %
I alt	715	99 %	308	100 %

Af de øvrige 1007 forløb er 66 afbrudt som følge af vilkårsovertrædelser; 44 samfundstjenestedomme får således konverteret den betingede dom til en ubetinget dom pga. vilkårsovertrædelser, mens 22 personer idømmes en fællesstraf som følge af overtrædelse af vilkåret om straffri vandel. Fællesstraffen omfatter samfundstjenestedommen.

Yderligere 28 forløb afbrydes, i 13 tilfælde pga. kriminalitet, der er begået inden idømmelsen af samfundstjeneste, i otte tilfælde pga. fysiske eller psykiske helbredsforhold, og i fire tilfælde dør den dømte, inden forløbet er afsluttet. I de resterende tre forløb er hverken tilsynet eller afviklingen af timer etableret: I ét tilfælde skyldes det, at kriminalforsorgen først modtager domsudskriftet 14 måneder efter dommen og på et tidspunkt, hvor prøvetiden er udløbet, hvorfor dommen ikke kan fuldbyrdes. I et andet tilfælde er hverken tilsynet eller samfundstjenesteforløbet blevet gennemført efter reglerne, da den tilsynsførende ifølge det anførte har været overbebyrdet og ikke har kunnet overskue opgaven og derfor heller ikke fået sikret, at timerne er blevet afviklet. Samarbejdsproblemer med den svenske kriminalforsorg har i det tredje tilfælde betydet, at en samfundstjenestedomt, der er bosiddende i Sverige, ikke får afviklet sine timer.

I de øvrige 913 forløb afvikles samfundstjenesten i overensstemmelse med dommens vilkår. I 10 tilfælde afsluttes forløbet dog uden, at alle samfundstjenestetimer er afviklet. Det kan skyldes forsinkelser som følge af vilkårsovertrædelser m.v., forsinkelser hos kriminalforsorgen ved igangsættelse af forløbet eller forsinkelser ved domstolene i forbindelse med fremsendelse af domsudskrifter eller ved behandling af indberetninger.

Den faktiske længstetid, dvs. tiden fra dom til sidste afviklede samfundstjenestetime, varierer betydeligt, hvilket naturligvis i høj grad hænger sammen med variationen i antallet af timer, der skal afvikles. Tabel 13 viser den gennemsnitlige længstetid for de domme, hvor der i personjournalen er angivet en dato for såvel forsamtale som sidst afviklede time. Det drejer sig alene om 391 af dommene. Det korteste afviklingsforløb er lidt over en måned (39 dage), mens det længste er på knap to år (718 dage). Som det fremgår af tabellen, er den faktiske længstetid i gennemsnit noget kortere end den i dommen fastsatte længstetid. Det skal tilføjes, at det ifølge tilsynsvejledningen forventes, at timerne tidligst er afviklet, når to tredjedele af længstetiden er udløbet.

Tabel 13. Den gennemsnitlige længstetid og den faktiske afviklingstid fordelt efter antal idømte samfundstjenestetimer.

Antal timer	Længstetid ifølge dom*	Faktisk afviklingstid
Indtil 40 timer	6,9 måneder	4,6 måneder
50-70 timer	7,6 måneder	5,7 måneder
80-150 timer	10, 9 måneder	8,2 måneder
Over 150 timer	14, 4 måneder	10,1 måneder

*Inklusiv administrative og retlige forlængelser.

8.7. Pålæg

Tilsynsmyndigheden kan give den samfundstjenestedømte pålæg, hvis dommens vilkår, dvs. vilkåret om tilsyn, vilkåret om samfundstjeneste eller eventuelle særvilkår, overtrædes. Med et pålæg indskræpes det over for den dømte, at vilkåret og de forskrifter, der er givet om udførelsen af samfundstjeneste, skal overholdes. Sker det ikke, kan en indberetning komme på tale.

I det følgende belyses omfanget af pålæg for overtrædelse af henholdsvis vilkåret om tilsyn og vilkåret om samfundstjeneste. I fem tilfælde, som ikke skal omtales nærmere her, er der givet pålæg for overtrædelse af særvilkår.

8.7.1. Overtrædelse af vilkåret om tilsyn

Vilkår om tilsyn kan overtrædes ved, at den samfundstjenestedømte unddrager sig tilsynet ved f.eks. ikke at overholde tidspunkter for tilsynssamtaler eller helt at udeblive fra aftalte tilsynssamtaler.

Ifølge tilsynscirkulærets § 9 skal tilsynsmyndigheden ved unddragelse af tilsyn samme dag eller hurtigst derefter ved brev pålægge den samfundstjenestedømte at tage personlig kontakt. Reageres der ikke på henvendelsen, skal der aflægges besøg hos vedkommende. Når tilsynet genetableres, kan tilsynsmyndigheden give pålæg om fremover at overholde vilkåret og forskrifterne.

173 af de samfundstjenestedomte, svarende til 17 pct., har fået pålæg for overtrædelse af vilkåret om tilsyn. 136 af dem med pålæg er straffelovsovertrædere, jf. tabel 14. De fleste af dem, der får et pålæg, får det én gang, og meget få får mere end tre pålæg.

Tabel 14. Samfundstjenestedomme fordelt efter antal pålæg for overtrædelse af vilkåret om tilsyn.

	Straffelovsovertrædere		Færdselslovovertrædere	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ingen pålæg	579	81 %	271	88 %
1 pålæg	78	11 %	29	9 %
2-3 pålæg	50	7 %	7	2 %
Mere end 3 pålæg	8	1 %	1	0 %
I alt	715	100 %	308	99 %

Pålæggene er i næsten alle tilfælde givet for udeblivelse fra tilsynssamtalerne og kun i få tilfælde for at komme for sent. Typisk pålægges den samfundstjenestedomte per brev at tage kontakt, eller der sker en skriftlig indskærpelse om at overholde vilkåret. Godt hvert tiende pålæg er mundtligt.

8.7.2. Overtrædelse af vilkåret om samfundstjeneste

Vilkåret om samfundstjeneste kan overtrædes ved, at den dømte ikke passer tidspunkterne for afvikling af samfundstjenestetimer; dvs. at vedkommende kommer for sent, forlader samfundstjenestestedet i utide eller helt udebliver. En vilkårsovertrædelse kan desuden bestå i, at den dømte nægter at udføre det pålagte arbejde eller ikke overholder reglerne for opførsel på samfundstjenestestederne ved f.eks. ikke at opføre sig ordentlig, at indtage alkohol, at være påvirket af stoffer eller foretage private ærinder i arbejdstiden.

Det er i tilsynscirkulærets § 15 præciseret, hvordan tilsynsmyndigheden skal reagere på de forskellige overtrædelser af vilkåret om samfundstjeneste. Ligesom ved overtrædelse af vilkåret om tilsyn skal tilsynsmyndigheden samme dag eller umiddelbart efter ved brev pålægge den samfundstjenestedomte at tage personlig kontakt. Ved opnået kontakt skal tilsynsmyndigheden give den dømte pålæg om at overholde vilkåret og forskrifterne.

Tabel 15. Samfundstjenestedomme fordelt efter antal pålæg for overtrædelse af vilkåret om samfundstjeneste.

	Straffelovsovertrædere		Færdselslovovertrædere	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ingen pålæg	572	80 %	270	88 %
1 pålæg	80	11 %	28	9 %
2-3 pålæg	56	8 %	10	3 %
Mere end 3 pålæg	7	1 %	0	0 %
I alt	715	100 %	308	100 %

181 personer ud af de 1023 samfundstjenestedomte har fået pålæg for overtrædelse af vilkåret om samfundstjeneste. Det svarer til 18 pct. Som det fremgår af tabel 15, er det en større andel af straffe-

lovsovertrædere end af færdselslovovertrædere, der får pålæg for overtrædelse af vilkåret om samfundstjeneste, ligesom en større andel af straffelovsovertrædere får mere end ét pålæg.

Tabel 16. Overtrædelser af vilkåret om samfundstjeneste fordelt efter arten af overtrædelse.

	Straffelovsovertrædere		Færdselslovovertrædere	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Udebliver fra samfundstjenesten	177	85 %	38	78 %
Kommer for sent/går i utide	9	4 %	1	2 %
Afviser at udføre det pålagte arbejde	2	1 %	3	6 %
Overholder ikke de generelle regler	3	1 %	3	6 %
Kombination af flere overtrædelser	18	9 %	3	6 %
I alt	209	100 %	49	98 %

Størstedelen af alle pålæg, godt fire ud af fem, gives for udeblivelse fra samfundstjeneste, jf. tabel 16. Det første pålæg om at overholde vilkåret er typisk mundtlig, mens gentagne misligholdelser af vilkårene udløser en skriftlig indskærpelse.

8.8. Indberetning

Såfremt pålæg om overholdelse af vilkåret om tilsyn, vilkåret om samfundstjeneste eller eventuelle særvilkår ikke fører til, at den dømte efterfølgende overholder vilkårene, skal tilsynsmyndigheden ifølge tilsynscirkulæret indberette den samfundstjenestedømte for retten med henblik på, at retten skal vurdere, om dommen til samfundstjeneste skal ændres til en ubetinget dom, eller om vilkårene skal ændres. Det skal ske senest en måned efter (den seneste) overtrædelse af vilkår.

For 95 af de 1023 samfundstjenestedømte er der registreret indberetninger. I 11 sager, heraf seks med færdselslovovertrædere, sker der indberetninger to gange.

Baggrunden for indberetningen er typisk, at den dømte udebliver fra samfundstjenesten og/eller tilsynssamtalen. Indberetning for overtrædelse af særvilkår forekommer sjældent, idet det kun er sket i syv tilfælde, svarende til fem pct. af dommene med tilknyttede særvilkår.

Tabel 17. Samfundstjenestedomme fordelt efter antal pålæg og indberetning.

	Ikke indberettet		Indberettet		I alt
	Antal	Procent	Antal	Procent	
Ingen pålæg	703	96 %	29	4 %	100 %
1 pålæg	122	84 %	24	16 %	100 %
2-3 pålæg	80	72 %	31	28 %	100 %
4-6 pålæg	20	69 %	9	31 %	100 %
Mere end 6 pålæg	3	60 %	2	40 %	100 %

For 31 pct. af dem, der indberettes, er der ikke i sagen forinden noteret pålæg om at overholde vilkårene, men dette beror antagelig på manglende registrering, idet tilsynscirkulæret forudsætter, at der inden en indberetning har været givet et pålæg. I de øvrige sager har de indberettede typisk fået 1-3 pålæg inden indberetningen, jf. tabel 17, der også viser, at sandsynligheden for at blive indberettet stiger med antallet af pålæg.

Det ses videre af tabellen, at der i 225 forløb er givet pålæg, uden at der senere forekommer en indberetning. I næsten halvdelen af de 225 forløb gives der mere end et pålæg.

I 11 tilfælde er indberetningen trukket tilbage, før den er bragt for retten. Årsagen er typisk, at kriminalforsorgen på baggrund af den dømtes tilsagn om bod og bedring beslutter at fortsætte afviklingen uden den afbrydelse, en retlig afgørelse kan medføre.

Af de 95 indberetninger, der bringes for retten, sker det i mere end halvdelen af sagerne, at den betingede dom ændres til en ubetinget dom jf. tabel 18.

Tabel 18. Retlige reaktioner på indberetninger fordelt efter kriminalitetskategorier.

	Straffelovsovertrædere		Færdselslovovertrædere	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Afsoning af straffen	33	54 %	19	56 %
Ændring af vilkår	5	8 %	1	3 %
Ændring af prøvetid/længstetid	18	30 %	7	21 %
Advarsel	2	3 %	3	9 %
Uoplyst	3	5 %	4	12 %
I alt	61	100 %	34	101 %

For straffelovsovertræderne er lidt under en tredjedel af indberetningerne endt med, at prøvetiden eller længstetiden er ændret, mens det for færdselslovovertræderne gælder for godt en femtedel. I seks tilfælde, heraf de fem blandt straffelovsovertræderne, er de øvrige vilkår for dommen ændret.

I fem sager er der givet en advarsel, og afviklingen af samfundstjenesten er fortsat uden ændringer i dommen. Dette er antagelig også tilfældet i de syv sager, hvor der ifølge personjournalerne er afgivet en indberetning, men hvor den retlige reaktion hverken fremgår af personjournalen eller af Kriminalregisteret. Det kan netop skyldes, at indberetningen er endt med en advarsel, som ikke altid fremgår af Kriminalregisteret.

Forskningsenheden gennemførte i 2007 en undersøgelse af domstolenes reaktion på indberetninger for vilkårsovertrædelser for samfundstjenestedømte.¹⁹ I undersøgelsen, der var baseret på oplysnin-

¹⁹ Justitsministeriets Forskningsenhed: *Indberetning af vilkårsovertrædelser for samfundstjenestedømte*. 2007, www.jm.dk.

ger fra kriminalforsorgens klientsystem, blev der stillet spørgsmålstejn ved, om der kunne være indberetninger og retlige reaktioner, som ikke var omfattet af undersøgelsen, idet indberetninger, der alene fører til advarsler, forlængelser af tilsynsperiode, længstetid eller vilkår, muligvis ikke systematisk registreres i klientsystemet. Der blev i den sammenhæng henvist til nærværende forløbsundersøgelse, som på baggrund af en gennemgang af journaloplysninger om samfundstjenesteforløbet må forventes at give et ganske fuldstændigt billede af omfanget af indberetninger.

Tabel 19. Retlige reaktioner på indberetninger for overtrædelse af vilkåret om samfundstjeneste i henholdsvis undersøgelsen fra 2007 og i nærværende undersøgelse.

	2007- undersøgelsen		Forløbsundersøgelsen	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Afsoning af straffen	50	78 %	42	54 %
Ændring af vilkår	3	5 %	4	8 %
Ændring af prøvetid/længstetid	8	13 %	22	30 %
Advarsel og uoplyste	3	5 %	8	3 %
I alt	64	101 %	76	100 %

En sammenligning mellem undersøgelsesresultater for så vidt angår indberetninger for overtrædelse af vilkåret om samfundstjeneste, kan tyde på, at formodningen om, at ikke alle indberetninger registreres i klientsystemet, er korrekt. Af tabel 19 ses således, at undersøgelsen fra 2007 omfatter færre indberetninger, der har ført til advarsel, ændring af vilkår, prøvetid eller længstetid.

8.9. Ny kriminalitet

Alle betingede domme har et vilkår om straffri vandel i prøvetiden, og ny kriminalitet indebærer derfor overtrædelse af dette vilkår. Ifølge tilsynscirkulærets § 16 er det dog ikke altid, at ny kriminalitet influerer på afviklingen af samfundstjeneste, idet lovovertrædelser, der ikke medfører varetægtsfængsling og/eller en fællesstraf, men f.eks. medfører en bøde, ikke hindrer fortsat afvikling af samfundstjenesten. Ofte vil Kriminalforsorgen ikke få kendskab til nye forhold, før en ny dom idømmes, og samfundstjenesteforløbet eventuelt afbrydes.

Med henblik på at undersøge, i hvilket omfang de samfundstjenestedømte begår ny kriminalitet, er der fra Kriminalregisteret indhentet oplysninger om kriminalitet, der er begået efter idømmelse af samfundstjeneste og medført en strafferetlig afgørelse inden for ét år efter samfundstjenestedommen.²⁰ Inkluderet i undersøgelsen er kriminalitet, der har ført til en frihedsstraf, en bøde eller et tiltalefrafald.

²⁰ For godt en tredjedel af de dømte går der lang tid fra, der anmodes om en personundersøgelse, og til, de får en dom. Derfor har det alene været muligt at inkludere recidivoplysninger for ét år efter domsdatoen.

Der er indhentet oplysninger om recidiv for 1020 samfundstjenestedømte, idet tre personer er afgået ved døden inden udløbet af den etårige observationsperiode.

223 samfundstjenestedømte, svarende til 22 pct., begår ny kriminalitet inden for det første år efter dommen til samfundstjeneste.²¹ Mere end halvdelen af de nye domme angår færdselslovovertrædelser, og bøder er den hyppigste sanktion i tilfælde af recidiv. Sådanne sanktioner vil ikke influere på afviklingen af samfundstjenesten.

I 35 tilfælde medfører varetægtsfængsling eller en fællesstraf imidlertid, at afviklingen af samfundstjeneste afbrydes og ophører i utide. I de fleste tilfælde er det straffelovsovertrædere, der får deres dom afbrudt på denne måde. I det omfang, afviklingen af samfundstjeneste er påbegyndt, modregnes dette i en ny dom.

9. Forhold der har betydning for problematiske og uproblematiske forløb

Den samlede vurdering af, om afviklingen af samfundstjenestedømmene er forløbet helt uden, med mindre eller med større problemer, er i undersøgelsen baseret på oplysninger om, hvorvidt der er givet pålæg eller sket indberetninger i de enkelte forløb. I vurderingen indgår ligeledes oplysninger om, hvorvidt der er begået ny kriminalitet, og om en varetægtsfængsling eller fællesstraf har medført, at afviklingen af samfundstjeneste er afbrudt, jf. tabel 20.

Tabel 20. Samfundstjenestedomme fordelt efter forløbets karakter.

	Antal	Procent
Meget problematisk	119	12 %
Problematiske	333	33 %
Uproblematisk	571	56 %
I alt	1023	101 %

Cirka hvert ottende forløb kan betegnes som meget problematisk, idet der er sket indberetning og/eller idømt en ny straf, som har medført afbrydelse af samfundstjenesten. Hvert tredje forløb er mindre problematisk, men dog forbundet med visse vanskeligheder enten i form af et eller flere pålæg eller af ny kriminalitet, der dog ikke har medført, at samfundstjenesten er afbrudt. I mere end halvdelen af forløbene (56 pct.) har der ikke været problemer af nævnte art.

En sammenligning mellem de tre grupper med forskellige forløb peger umiddelbart på en række forskelle. Eksempelvis er der en større andel kvinder end mænd og en større andel erhvervsuddannede end ikke-erhvervsuddannede, der gennemfører samfundstjenesten uden problemer. Sådanne analyser vedrørende enkeltfaktorer kan dog give et fejlagtigt indtryk af sammenhænge. Det kan

²¹ Det bemærkes, at denne recidivopgørelse ikke kan sammenlignes med den, kriminalforsorgen gennemfører, idet kriminalforsorgens recidivopgørelse ikke omfatter bøder og tiltalefrafald.

f.eks. tænkes, at når kvinder øjensynligt klarer samfundstjenesteforløbet bedre end mænd, hænger det reelt sammen med, at kvinder er bedre uddannede og har en mere stabil familie- og arbejdsituation, end mændene har.

Med henblik på at tage højde herfor er der i lighed med det tidligere gennemført en logistisk regressionsanalyse, hvor betydningen af de enkelte variabler undersøges, mens de øvrige variabler holdes konstant. Der er gennemført to sådanne analyser, én hvor de, der afvikler samfundstjenesten uden problemer, er sammenlignet med dem, der indberettes og/eller får en fællesstraf, og én hvor førstnævnte gruppe sammenlignes med dem med et mindre problematisk forløb, dvs. dem pålæg, men uden indberetning, og/eller dem med ny kriminalitet, der ikke får konsekvenser for afviklingen af samfundstjenesten. I begge analyser indgår oplysninger om køn, alder, boligforhold, familieforhold, uddannelse, arbejdsituation, psykisk og fysisk helbred, misbrugsproblemer, motivation, arbejdsstabilitet, antal timers samfundstjeneste, tidligere og nuværende kriminalitet.

Den første analyse, som altså vurderer forskellene mellem dem, der afvikler samfundstjenesten uden problemer og dem, der indberettes og/eller får en fællesstraf, viser følgende:

- Personer, der bor med en partner, har større sandsynlighed for at afvikle timerne uden problemer end enlige og hjemmeboende.
- Personer med en uddannelse efter folkeskolen har større sandsynlighed for at få et uproblematisk forløb end personer med alene en grundskoleuddannelse.
- Personer med en fast bolig har større sandsynlighed for at få et uproblematisk forløb end personer med en midlertidig bolig eller uden en bolig.
- Stofmisbrugere har mindre sandsynlighed for at afvikle samfundstjeneste uden problemer end ikke-stofmisbrugere.
- Tidligere straffede har mindre sandsynlighed for at gennemføre samfundstjenesten uden problemer end dem, der ikke tidligere har begået kriminalitet.

Analysen viser endvidere en tendens til, at dem med mange timers samfundstjeneste – 80 til 120 timer – lidt hyppigere har problemer under afviklingen, men tendensen er svag, og desuden ses ikke samme mønster for dem med mere end 120 timers samfundstjeneste. Dette kan skyldes, at dem med så mange timer i særlig grad har gode personlige og sociale forhold, som bevirker, at de uden væsentlige problemer er i stand til at afvikle de mange timer.

I øvrigt er det lige så vigtigt at være opmærksom på, hvilke variabler der ikke forklarer omfanget af problemer, som hvilke der gør. Analysen peger således på, at hverken køn, alder, beskæftigelsessituation eller kriminalitetens art – om det er kriminalitet i eller uden for varsomhedsområdet – har en betydning for, om samfundstjenesten gennemføres uden problemer eller med problemer, der indebærer indberetning og/eller afbrydelse af samfundstjenesten. Heller ikke psykisk eller fysisk hel-

bred, arbejdsevne eller alkoholmisbrug viser sig at have betydning, når de øvrige variabler holdes konstant.

Den anden logistiske regressionsanalyse, der som nævnt vurderer forskellene mellem dem, der afvikler samfundstjenesten uden problemer, og dem, der afvikler med mindre alvorlige problemer, giver samme resultater som ovenstående med hensyn til tidligere kriminalitet og uddannelse og viser derudover følgende:

- Jo ældre den samfundstjenestedømte er, jo større er sandsynligheden for, at samfundstjenesten afvikles uden problemer.
- Hvis den dømte bor hos forældrene frem for at bo alene, er der større sandsynlighed for at forløbet gennemføres uden problemer.

Også denne analyse viser en tendens til, at personer med 80-120 timers samfundstjeneste hyppigere har problemer. Den viser endvidere, at kriminalitet i eller uden for varsomhedsområdet ikke har en betydning for, om samfundstjenesten gennemføres med eller uden problemer, ligesom de øvrige nævnte forhold – psykisk og fysisk helbred, arbejdsevne, tilknytning til arbejdsmarkedet og alkohol- og narkotikamisbrug – ikke synes at have en betydning herfor.

9.1. Profiler for særlige grupper af samfundstjenestedømte

Fra kriminalforsorgens side har der været interesse for en beskrivelse af samfundstjenesteforløbet for særlige grupper af dømte: de uegnede, som alligevel får samfundstjeneste, de, der er dømt for kriminalitet inden for varsomhedsområdet, de unge mellem 15-24 år, de voldsdømte samt misbrugere. Disse grupper er kort beskrevet i det følgende.

9.1.1. De uegnede

15 personer er blevet idømt en dom med vilkår om samfundstjeneste, selv om de af kriminalforsorgen blev erklæret uegnede hertil. Denne gruppe har i højere grad problemer med alkoholmisbrug og deres fysiske helbred end de øvrige samfundstjenestedømte. Desuden vurderes de oftere som værende umotiverede for samfundstjeneste og for at være for ustabile til at kunne gennemføre forløbet. Dette afspejler sig også i det faktiske forløb, idet kun en femtedel af dem gennemfører samfundstjenesten uden problemer, mens de øvrige 80 pct. har et mere eller mindre problematisk forløb. I forhold til de øvrige samfundstjenestedømte er der således for denne gruppe betydeligt flere, der har problemer med afviklingen af samfundstjeneste.

9.1.2. Samfundstjenestedømte med kriminalitet inden for varsomhedsområdet

Der er, som påpeget i det tidligere, ingen væsentlige forskelle mellem samfundstjenestedømte, der har begået kriminalitet inden for det såkaldte varsomhedsområde, og de øvrige samfundstjenestedømte, når det gælder omfanget af problemer under afviklingen. De, der er dømt for kriminalitet

inden for varsomhedsområdet, har ganske vist lidt oftere alkoholproblemer end de øvrige samfundstjenestedømte, men dette medfører ikke flere problemer med afviklingen.

9.1.3. Unge mellem 15-24 år

Når det gælder kriminalforsorgens indstilling om egnethed, er der ikke væsentlige forskelle mellem de unge mellem 15 og 24 år og de øvrige samfundstjenestedømte. De unge har dog ifølge egnethedsvurderingerne i højere grad problemer med stofmisbrug end de ældre aldersgrupper, ligesom deres arbejdsevne i lidt højere grad vurderes som værende ustabil i forhold til at kunne gennemføre et længerevarende samfundstjenesteforløb. Til gengæld har de unge i mindre grad helbredsproblemer og alkoholproblemer. Lidt under halvdelen af de unge gennemfører samfundstjenesten uden problemer, mens mere end hver tredje (39 pct.) har et mindre problematisk forløb og godt hver ottende ung et meget problematisk forløb. Der er således lidt hyppigere problemer forbundet med de unges afvikling af samfundstjeneste, end der er for de ældres, jf. også den tidligere statistiske analyse.

9.1.4. Voldsdømte

Der er ingen væsentlige forskelle mellem voldsdømte og de øvrige, når det gælder afviklingen af samfundstjenesten. 60 pct. af de voldsdømte har et uproblematisk forløb og gennemfører samfundstjenesteforløbet uden vilkårsovertrædelser, 29 pct. har et problematisk forløb, får pålæg og/eller recidiverer, og 11 pct. har så problematisk et forløb, at de indberettes og/eller får en fællesstraf. Heller ikke når det gælder de i egnethedsvurderingen nævnte sociale og personlige problemer er der væsentlige forskelle mellem de voldsdømte og de øvrige.

9.1.5. Stofmisbrugere

67 samfundstjenestedømte har problemer med stofmisbrug. Stofmisbrugerne har i også højere grad end de øvrige dømte alkoholproblemer, ligesom de hyppigere har boligproblemer. Deres arbejdsevne vurderes endvidere oftere som værende for ustabil i forhold til at kunne gennemføre et længerevarende samfundstjenesteforløb. I forlængelse heraf ses, at misbrugernes samfundstjenesteforløb i højere grad end de øvrige er forbundet med problemer. Det er dog værd at bemærke, at en tredjedel af stofmisbrugerne afvikler samfundstjenesten uden problemer, og 41 pct. har alene problemer, der medfører pålæg eller mindre indgribende sanktioner. Den resterende fjerdedel har et mere problematisk forløb, der ender med indberetning eller omstødelse af sanktionen pga. ny kriminalitet.

10. Overvejelser om ordningens udvidelsesmuligheder

Såfremt der ønskes en udvidelse i brugen af samfundstjenestesanktionen kan dette i princippet ske ved enten lovgivningsmæssige ændringer eller gennem ændringer i anklagemyndighedens krimi-

nalforsorgens eller domstolenes praksis i relation til samfundstjenesteordningen. Disse muligheder skal drøftes her.

10.1. Varsomhedsområdet

Siden samfundstjenestesanktionen blev lovfæstet i 1992, er der gennemført flere lovændringer med henblik på udvidelse af ordningen. Det skete første gang i 1997, hvor det blev åbnet for muligheden for at give vilkår om samfundstjeneste i forbindelse med en delvis betinget dom.²²

I 2000 ændredes mindstetiden fra 40 til 30 timers samfundstjeneste.²³ Det skete med henblik på at indføre mulighed for at idømme samfundstjeneste for færdselslovsovertrædelser, herunder ikke mindst spirituskørsel. I bemærkningerne til lovforslaget nævnes endvidere en udvidet anvendelse af samfundstjeneste ved berigelseskriminalitet. Det sker ved, at der gennemføres en personundersøgelse med henblik på egnethed til samfundstjeneste for samtlige, der sigtes for berigelseskriminalitet, og som for første gang forventes idømt en ubetinget frihedsstraf.²⁴

I forbindelse med gennemførelse af en strafskærpelse i 2002 for brugstyveri af motorkøretøjer blev der givet mulighed for, at unge under 18 i stedet for en kort ubetinget frihedsstraf kunne idømmes samfundstjeneste.²⁵ Eftersom sådanne sager tidligere antagelig ville være afgjort med en bøde eller en betinget dom, må også dette betragtes som en udvidelse.

Ingen af de nævnte udvidelser i brugen af samfundstjeneste berører det såkaldte varsomhedsområde. At der bør være varsomhed med anvendelse af samfundstjeneste i visse sager, blev påpeget allerede under forberedelserne til forsøgsordningen.²⁶ Begrundelsen var, at en mere udstrakt brug af samfundstjeneste i disse sager ville kunne medføre uheldige reaktioner i offentligheden. Dengang var det vold og hærværk, der blev nævnt som tilhørende varsomhedsområdet, mens det i dag er røveri, vold, narkotikaforbrydelser og seksualforbrydelser.²⁷

I denne undersøgelse er det vist, at personer, hvis kriminalitet henhører under varsomhedsområdet, i lige så høj grad gennemfører samfundstjenesten uden problemer, som de øvrige dømte gør. Som også påpeget, er spørgsmålet om kriminalitetens art imidlertid af væsentlig betydning for sanktionsvalget, idet der er en betragtelig større sandsynlighed for, at en person, der i øvrigt er fundet egnet til udførelse af samfundstjeneste, idømmes en ubetinget dom frem for en dom med vilkår om samfundstjeneste, såfremt vedkommende har begået kriminalitet inden for varsomhedsområdet.

²² Lov nr. 274, 1997.

²³ Lov nr. 230, 2000.

²⁴ Lovforslag nr. L 41, 1999.

²⁵ Lovforslag nr. L 118, 2002.

²⁶ Jf. lovforslag nr. L 84, 1991.

²⁷ Vagn Greve, Asbjørn Jensen & Gorm Toftegaard Nielsen: *Kommenteret Straffelov*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2001 s. 284.

Det kan diskuteres, om begrundelsen for at have et varsomhedsområde stadig er gældende. For det første angår en væsentlig del af samfundstjenestedommene i dag varsomhedsområdet. Når der ses bort fra færdselslovsovertrædelser, angik 56 pct. af dommene i 2007 røveri, vold, seksualforbrydelser eller narkotikaforbrydelser, herunder lov om euforiserende stoffer. For det andet viser undersøgelser af befolkningens syn på straf, at samfundstjeneste er en meget populær sanktion, og at befolkningen ønsker denne sanktionsform anvendt i et større omfang – også i voldssager.²⁸

En udvidelsesmulighed vil derfor være at åbne op for, at samfundstjeneste i højere grad kan anvendes i sager vedrørende vold, røveri, narkotikaforbrydelser og sædelighedsforbrydelser.

10.2. Anmodninger om egnethedsvurdering

Det er anklagemyndighedens pligt at tilvejebringe alle oplysninger, der er nødvendige for at retten kan træffe det rette sanktionsvalg i den enkelte sag. I den forbindelse er der udformet retningslinjer for, i hvilke sager anklagemyndigheden skal anmode kriminalforsorgen om at udarbejde en personundersøgelse, jf. Rigsadvokatens meddelelse om *Personundersøgelser ved kriminalforsorgen herunder med henblik på samfundstjeneste*.²⁹

Heraf fremgår det, at en personundersøgelse, jf. ovennævnte lovændring, skal indhentes i alle sager om berigelseskriminalitet, som skønnes at medføre en ubetinget straf for personer, som ikke tidligere er idømt en ubetinget dom. Undtaget herfor er dog sager om røveri, som tilhører varsomhedsområdet.

I øvrigt skal der indhentes personundersøgelser i alle sager, hvor der efter den gældende retspraksis er mulighed for, at afgørelsen kan falde ud til samfundstjeneste. I sager inden for varsomhedsområdet skal personundersøgelser kun indhentes, hvis det efter en konkret, individuel vurdering findes forsvarligt.

Ifølge oplysninger fra kriminalforsorgen har antallet af anmodninger om en egnethedsvurdering med henblik på samfundstjeneste været stigende, siden ordningen blev lovfæstet i 1992. I 1992 modtog kriminalforsorgen ca. 2250 anmodninger om egnethedsvurderinger. Dette tal er – når bortses fra færdselslovsovertrædelser – tredoblet frem til 2006, hvorefter der er sket et mindre fald, hvilket som nævnt i det tidligere antagelig beror på politi- og domstolsreformen.

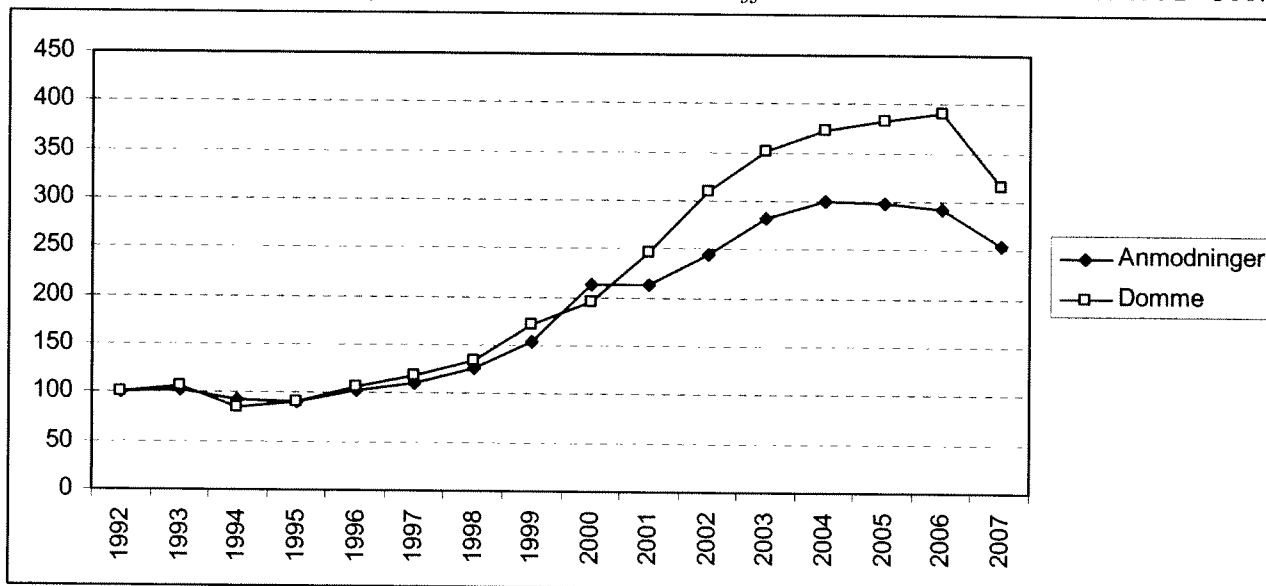
Antallet af domme til samfundstjeneste var i 1992 på 571, hvilket betyder, at ca. en fjerdedel af anmodningerne i 1992 resulterede i en dom til samfundstjeneste. Dette forhold mellem antallet af an-

²⁸ Flemming Balvig: *Danskernes syn på straf*. København: Advokatsamfundet 2006. Jørgen Goul Andersen: *Borgerne og lovene*. Århus: Aarhus Universitetsforlag 1998.

²⁹ Meddelelse nr. 3, 2000.

modninger og antallet af domme forbliver nogenlunde konstant frem til 2001, idet vækstraten i antallet af anmodninger og i antallet af domme følges, jf. figur 4. Herefter er væksten i antallet af domme større end væksten i antallet af anmodninger.

Figur 4. Antallet af anmodninger om egnethedsvurdering med henblik på samfundstjeneste og antallet af domme til samfundstjeneste, 1992-2007. Kun straffelovsovertrædelser. Indeks: 1992=100.

På baggrund af den nævnte lovændring i år 2000 med en obligatorisk egnethedsvurdering i berigelsessager vedrørende personer uden tidligere ubetingede domme kunne det forventes, at en relativ mindre andel af egnethedsvurderingerne ville føre til en dom med vilkår om samfundstjeneste. Dette viser sig imidlertid ikke at være tilfældet.

Analysen tyder dermed i meget høj grad på, at omfanget af anmodninger influerer betydeligt på omfanget af domme til samfundstjeneste.

Såfremt samfundstjeneste ønskes anvendt i videre omfang, ville en mulighed derfor være at udvide kravet om obligatorisk egnethedsvurdering yderligere.

10.3. Egnethedsvurdering

Kriminalforsorgen afgiver på baggrund af personundersøgelsen deres indstilling om egnethed. Som det er vist i det tidligere, finder kriminalforsorgen den sigtede egnet til samfundstjeneste i omkring tre fjerdedele af tilfældene.

På baggrund af oplysninger om forløbet af samfundstjenesten for den gruppe, som kriminalforsorgen ikke har fundet egnede til samfundstjeneste, men som alligevel idømmes en dom med vilkår om

samfundstjeneste, kan der være grund til at antage, at kriminalforsorgens afgrænsning er ganske rimelig. De uegnede udviser således i betydeligt højere grad end de egnede problemer under afviklingen af samfundstjenesten, idet der har været problemer med 80 pct. af forløbene.

I en afhandling om samfundstjenesteordningen er det dog peget på, at det vil være muligt at opnå en større effekt ved at idømme samfundstjeneste i stedet for fængselsstraf ved i højere grad også at give mere marginaliserede persongrupper med en stor recidivrisiko samfundstjeneste.³⁰ I dag er der således en tendens til primært at idømme personer med en yderst ringe recidivrisiko samfundstjeneste.

En mulighed kunne være at åbne op for, at personer med lidt større personlige og sociale problemer også får en chance for at blive idømt samfundstjeneste, idet der ikke findes faste regler for, hvornår en person skal findes egnet eller uegnet. Som det er fremgået, er det ikke noget, der tyder på, at domstolene dermed i højere grad vil afstå fra at idømme samfundstjeneste, da det primært er spørgsmålet om tidligere straffe, kriminalitetens art og straffens længde, der influerer på domstolens valg mellem en ubetinget dom og en dom med vilkår om samfundstjeneste, og ikke personens sociale forhold m.v.

Det er givet, at en større tilbøjelighed til at erklære marginaliserede personer egnede til at udføre samfundstjeneste vil medføre, at forløbet i flere tilfælde vil blive problemfyldt. I nævnte afhandling foreslås det modvirket ved at give disse personer et mere intensivt tilsyn.

10.4. Valg af sanktion

Domstolene skal fastsætte straffen på baggrund af sagens karakter, kriminalforsorgens egnethedsvurdering og kriminalitetsoplysningerne. Af figur 1 er det fremgået, at godt en femtedel af de personer, der findes egnede til samfundstjeneste, i stedet idømmes en ubetinget straf.

Straffeloven indeholder ikke angivelser af, hvilke kriminalitetstyper samfundstjeneste bør anvendes over for, men varsomhedsområdet er omtalt i bemærkningerne til loven. Som nævnt, influerer kriminalitetens art da også på valget mellem ubetinget dom og dom med vilkår om samfundstjeneste-angår samtidig med, at en væsentlig del af samfundstjenestedommene i dag angår varsomhedsområdet.

Heller ikke med hensyn til straffens længde er der i straffeloven angivet nogen øvre grænse for brug af samfundstjeneste, men som påvist, er der en markant mindre sandsynlighed for en dom til samfundstjeneste, hvis straffen overstiger ét år.

³⁰ Susanne Clausen: *Samfundstjeneste – virker det?* København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2007.

Tabel 21. Personer, der er fundet egnede til samfundstjeneste, men som er idømt en ubetinget dom, fordelt efter kriminalitetens art og den idømte strafs længde.

	3 mdr.		>3-6 mdr.		>6-12 mdr.		>1 år		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Sædelighedsforbrydelser	8	57 %	3	21 %	2	14 %	1	7 %	14	99 %
Vold	149	84 %	20	11 %	6	3 %	3	2 %	178	100 %
Røveri	0	0 %	1	6 %	6	38 %	9	56 %	16	100 %
Anden personfarlig kriminalitet	12	46 %	7	27 %	2	8 %	5	19 %	26	100 %
Narkotikaforbrydelser	2	6 %	4	12 %	8	24 %	19	58 %	33	100 %
Formueforbrydelser	26	46 %	10	18 %	17	30 %	3	5 %	56	99 %
Anden straffelovskriminalitet	34	83 %	6	15 %	0	0 %	1	2 %	41	100 %
Færdselsovertrædelser	1	33 %	0	0 %	1	33 %	1	33 %	3	99 %
Særlovsovertrædelser	14	70 %	6	30 %	0	0 %	0	0 %	20	100 %
I alt	246	64 %	57	15 %	42	11 %	42	11 %	387	100 %

Der er imidlertid, jf. tabel 21, en ganske betydelig del af de personer, der findes egnede til samfundstjeneste, som idømmes ubetingede straffe på under ét år. I alt er det således kun 11 pct. af de ubetingede domme, der er udmålt til mere end ét års fængsel, mens de øvrige er kortere, og næsten to tredjedele er på højst tre måneders fængsel.

En mulighed for udvidelse af anvendelsen af samfundstjenestesanktionen ville derfor være i højere grad at idømme domme med vilkår om samfundstjeneste i sager, hvor personerne af kriminalforsorgen er fundet egnede til udførelse af samfundstjeneste.